

JOUTSA

LUHANKA

Joutsan ja Luhangan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tilannekatsaus 2022

Joutsan ja Luhangan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
valtuustokaudelle 2017–2020, päivitys 2021–2022

TIIVISTELMÄ

Tämä on voimassa olevan lastensuojelulain (417/2007) 12 §:n mukainen Joutsan kunnan neljäs lastensuojelun suunnitelma (lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma) valtuustokaudelle 2021–2025. Suunnitelma antaa lasten ja nuorten palveluiden tämän hetkisestä tilasta ja toimivuudesta perusteellisen kuvauksen sekä **asettaa tavoitteita ja toimenpiteitä tuleville vuosille**.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman avulla ohjataan, johdetaan **ja** kehitetään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointityötä kunnassa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (lastensuojelulain 12 §) laaditaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Lastensuojelulain mukaan kunnan on edistettävä lasten ja nuorten hyvinvointia sekä poistettava kasvuolojen epäkohtia ja ehkäistävä niiden syntymistä. Lastensuojelu käsitetään kaikkia viranomaisia koskevaksi toiminnaksi.

Suunnitelmassa ja sen valmistelussa tarkastellaan **lasten ja nuorten palveluja kokonaisuutena**. Eri toimialat laativat suunnitelman yhteistyönä. Suunnitelman voi laatia kuntakohtaisesti tai useampi kunta yhdessä. Joutsan ja Luhangan on entistään mielekkäämpää tehdä suunnitelma yhteisenä, koska lasten ja nuorten palveluja toteutetaan kuntien kesken suurelta osin yhteisenä. Suunnitelmaa laadittaessa henkilöstön, viranhaltijajohdon sekä luottamushenkilöiden yhteistyönä. Tietoa suunnitelmaa varten kerätään eri tietovarannoista sekä tarvittaessa kyselyin ja selvityksin.

Kunnanvaltuusto hyväksyy suunnitelman sekä seuraa ja arvioi sen toteutumista vähintään kerran valtuustokauden aikana. Käytännöllinen tapa on käsitellä lasten ja nuorten tilannetta ja suunnitelman mukaista edistymistä vuosittaisen hyvinvointikertomuksen vuosiraportoinnin yhteydessä. Valtuuston tulee ottaa suunnitelman toteuttaminen huomioon kunkin vuoden talous- ja toimintasuunnitelmassa.

Suunnitelman sisältö on laaja-alainen ja koskee lapsen ja nuoren kasvuoloja, niissä olevien mahdollisten epäkohtien ehkäisemistä, vanhemmuuden tukea sekä lasten ja nuorten palveluja.

Joutsan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa korostuvat edelleen varhainen ennakointi peruspalveluissa, moniammatillisen yhteistyön tehostaminen, osallisuuden vahvistaminen, syrjäytymisen ehkäiseminen ja hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.

Tämän suunnitelman päivitystyö vuosilta 2021-2022 käsitellään kevään ja kesän 2022 aikana luottamuselimissä. Päivitys sisältää ajankohtaisen tilannekatsauksen palveluista sekä lasten ja nuorten oloista kouluterveyskyselyn kautta. Kertomuksen liitteinä ovat kouluterveyskyselyjen tulosten esittely sekä valtuustoseminaarissa tehdyn ryhmätyön muistiinpanot. Tähän päivitystyöhön pohjautuva uusi tiiviimpi hyvinvointisuunnitelma kootaan hyvinvointialueuudistuksen käynnistyessä.

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto	4
2. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteet	5
2.1 .Muut voimassaolevat Joutsan kunnan suunnitelmat	6
2.1.1 Joutsan kunnan strategia.....	6
2.1.2 Joutsan kunnan laaja hyvinvointikertomus valtuustokaudelle 2017-2021.....	7
2.1.3 Luhangan kunnan suunnitelmat	7
3. Seuranta	8
4. Työryhmät	8
5. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tila ja palvelujen toimivuus	9
5.1. Lasten ja nuorten kasvuolot	9
5.2. Kuvaus lasten ja nuorten palveluista	9
5.2.1 Neuvolat	9
5.2.2 Sivistystoimi	11
5.2.2.1 Varhaiskasvatus/ esiopetus.....	11
5.2.2.2. Perusopetus.....	13
5.2.2.3. Lukio	16
5.2.2.4. Kansalaisopisto.....	16
5.2.2.5. Vapaa-aikatoimi	17
Liikuntaneuvonta	17
5.2.2.6 Etsivä nuorisotyöntekijä.....	18
5.2.2.7. Muu opetus- ja kulttuuritoimi.....	19
5.2.3.Oppilashuolto	19
5.2.3.1. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013.....	20
5.2.3.2 Oppilashuolto monialaisessa yhteistyössä.....	21
5.2.3.3 Kouluterveydenhuolto	23
5.2.3.4 Koulun psykologityö.....	24
5.2.3.5 Koulukuraattorin palvelut.....	25
5.2.3.6 Oppilashuollon haasteet ja kehittämissuositukset	25
5.2.4 Lastensuojelu	26
5.2.5 Perheneuvola.....	32
5.2.7 Seurakunta	33
5.2.8 Yhdistykset	33
5.2.9 Päihde- ja mielenterveystyö	34
5.2.10 Poliisi	34
5.2.12 Joutsan Nuorten työpaja -hanke.....	35
6. Keski-Suomen Perhekeskustoiminnan 2021-2022 toiminnan juurruttaminen ja edistäminen	36
7. Kyselyitä ja tuloksia	36
7.1 Kouluterveyskysely	36
8. Uudet työskentelymallit ja kehittämissuositukset	37
9. Yhteenvedo lastensuojelun ja lapsiperheiden sosiaalityön nykytilasta ja kehittämisestä	38
10. Suunnitelman seuranta ja arviointi	39
Liite 1 Yhteenvedo Joutsan lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilasta ja suunnitelman toteutumisesta 2022..	40
Liite 2. Liikuntapaikat.....	46
Liite 3. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1.8.2014	48

1. Johdanto

Lastensuojelulain (417/2007) mukaan kunnan on edistettävä lasten ja nuorten hyvinvointia sekä poistettava kasvuolojen epäkohtia ja ehkäistävä niiden syntymistä. Lastensuojelulain 12 § velvoittaa kuntaa laatimaan valtuustokausittain suunnitelman lastensuojelun järjestämisestä sekä kehittämistä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi kunnassa. Lastensuojelu käsitetään kaikkia viranomaisia koskeväksi toiminnaksi. Lastensuojelulakiin on tehty henkilöstömitoitusta koskeva päivitys vuoden 2022 alusta lukien. Mitoituksessa on säädetty yhden sosiaalityöntekijän vastuulla olevien asiakkaiden maksimimäärää.

Lastensuojelulakiin ja nuorisolakiin (72/2006) sisältyy velvoitteita, joiden tavoitteena on edistää lasten ja heidän perheidensä hyvinvointia monin tavoin. Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Laissa painotetaan ehkäisevää lastensuojelua, jota on esimerkiksi varhaiskasvatuksen, opetuksen tai nuorisotyön antama erityinen tuki. Laissa velvoitetaan kunnat huolehtimaan siitä, että huoltajat ja muut kasvatusvastuussa olevat saavat tukea.

Uusi sosiaalihuoltolaki (1301/2014) toi kunnille uusia velvoitteita etenkin matalan kynnyksen ennaltaehkäisevien palveluiden järjestämiseksi. Sosiaalihuoltolaki on yleislaki, jonka perusteella myönnetään sosiaalihuollon palveluja niitä tarvitseville henkilöille, ominaisuuksista tai vammoista riippumatta. Sosiaalihuoltolaki koskee sosiaalipalveluja, toimeentulotukea, sosiaaliavustuksia ja niihin liittyviä toimintoja. Näiden tarkoituksena on edistää ja ylläpitää yksityisen henkilön, perheen sekä yhteisön sosiaalista turvallisuutta ja toimintakykyä.

Lastensuojelusuunnitelma on kunnan strateginen asiakirja, jossa tarkastellaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamista. Lastensuojelusuunnitelmassa, joka voidaan nimetä hyvinvointisuunnitelmaksi, tarkastellaan lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun resursseja ja palvelustrategiaa. Asiakirjassa tarkastellaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamista ehkäisevien, perus-, ja korvaavien palvelujen näkökulmasta.

Suunnitelman tavoite on antaa kuntapäätäjille, palvelujen toteuttajille ja kuntalaisille kokonaiskäsitys lasten ja nuorten kasvuoloista ja sekä käytettävissä olevista että tarvittavista voimavaroista. Suunnitelmassa kuvataan palvelujen nykytilaa ja kehittämiskohteita. Tavoitteita ja toimenpiteitä esitellään tekstissä sekä taulukossa (**liite 1**).

Monialaisesta viranomaisyhteistyöstä ja etsivästä nuorisotyöstä säädetään nuorisolaissa (693/2010). Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 on tullut voimaan 1.8.2014 alkaen. Laki velvoittaa kuntia laatimaan koulukohtaiset opiskeluhuoltosuunnitelmat perus- ja lukiokoulutukseen ja lain 14 § säättää opiskeluhuoltoryhmien perustamisesta. Sote-uudistuksen yhteydessä on tulossa muutoksia oppilashuollon ammattilaisten organisaatioon ja yhteistoimintaa on kuvattu uudistuksen taustatyössä sekä muutettavaa säädöspohjaa tarpeellisilta osin. Tarkemmin tästä kappaleessa Oppilashuolto.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 12 §:n mukaan Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan on kirjattava:

Opiskeluhuollon tavoitteet ja paikallisen toteuttamistavan keskeiset periaatteet; arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta, käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ja avustajapalveluista sekä tuki- ja erityisopetuksesta; toimet, joilla vahvistetaan yhteisöllistä opiskeluhoitoa ja opiskelijoiden varhaista tukea. Lisäksi on kirjattava tiedot suunnitelman toteuttamisesta, seurannasta sekä opiskeluhuollon laadunarvioinnista. Uusi laki ottaa oppilaiden vanhemmat entistä paremmin huomioon, mikä puolestaan antaa aiempaa paremman pohjan kodin, koulun ja oppilashuollon yhteistyölle.

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä ns. järjestämislaki määrittelee hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä sosiaalisten ja terveyteen liittyvien ongelmien ehkäisyn kunnissa. ”Ihmisten hyvinvointi ja terveys ovat yhteydessä koulutukseen, liikunta-, ruoka-, ja kulttuuripalveluihin, kaavoitukseen, liikennejärjestelyihin sekä moniin muihin kuntien hoitamiin tehtäviin”.

”Jokaisen kunnan on seurattava asukkaitensa elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä tekijöitä, jotka vaikuttavat niihin. Kunnanvaltuustolle tulee tehdä kerran valtuustokaudessa hyvinvointikertomus, johon kerätään tietoa asukkaiden terveydestä ja hyvinvoinnista ja niihin vaikuttavista tekijöistä ja sekä kunnan kyvystä vastata näihin tarpeisiin.”
Uusi sosiaalihuoltolaki (1301/2014) velvoittaa järjestämään lapsiperheille palveluja myös ilman lastensuojelun asiakkuutta, tekemään palvelutarpeen arvion asiakkaan pyynnöstä ja ns. huoli-ilmoituksen perusteella sekä lapsille että aikuisille ja järjestämään lapsiperheille joitakin tiettyjä peruspalveluja, mm. lapsiperheiden kotipalvelua.

2. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteet

Kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Suunnitelman ohjausvaikutusta korostaa se, että suunnitelma on otettava huomioon kuntalain (365/1995) 65 §:n mukaista työarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa. Suunnitelman tulee lain mukaan sisältää suunnittelukaudelta tiedot:

1. lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta;
2. lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä ja ongelmia ehkäisevistä toiminnoista ja palveluista;
3. lastensuojelun tarpeesta kunnassa;
4. lastensuojeluun varattavista voimavaroista;
5. lastensuojelulain mukaisten tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta lastensuojelun palvelujärjestelmästä;
6. yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä; sekä
7. suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta.

Kunnan/kuntien suunnitelmalla on kolme perustehtävää; perusoikeustehtävä, strateginen tehtävä sekä konkreettisen toimintaohjelman tehtävä. Suunnitelma-asiakirja sisältää lain edellyttämien tietojen lisäksi:

- kunnan arvopohjan ja tahtotilan (vision)
- konkreettiset tavoitteet ja niitä koskevat linjaukset ja painopisteet
- kehittämissuunnitelmat eri vuosille.

Joutsan kunnan strategiassa (2020) nostetaan esille Joutsa haluttuna asuinpaikkana, jossa kaikki tärkeä on lähellä ja kunnassa huolehditaan ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä sekä halutaan toimia lapsi- ja perhelähtöisesti.

Kuntastrategia päivittyy vuoden 2022 aikana.

Lasten ja perheiden hyvinvointipalveluiden tavoitteena on edistää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia ottamalla käyttöön ehkäiseviä, varhaisen tuen ja puuttumisen toimintamalleja.

- Kuntien uudistuvissa palvelurakenteissa on huomioitu erityisesti lapsen, nuoren ja perheen hyvinvointi, osallisuus ja vaikuttamismahdollisuus.
- Lapsia, nuoria ja perheitä työssään kohtaavan henkilöstön ja toimijoiden osaaminen on vahvistunut.
- Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden toteuttaminen toteutetaan kunnan ja tulevien hyvinvointialueiden yhteistyönä

Suunnitelman tavoitteena on luoda Joutsasta viihtyisä, turvallinen ja haluttu asuinpaikka lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen, jossa hyvinvointipalveluiden painopistealueena on uusien käytäntöjen ja toimintamallien kehittäminen perusturvapalveluissa varhaisen ennakkoinnin periaatteiden mukaisesti. Varhaista ennakkointia toteutetaan kunnan peruspalvelujen piirissä. Sosiaalihuoltolain mukaisilla ennaltaehkäisevillä palveluilla edistetään ja turvataan lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta.

Joutsan hyvinvointisuunnitelman mukaan ennaltaehkäisevän työn painopistealueita ja kehittämisen kohteita ovat varhainen ennakkointi peruspalveluissa, moniammatillisen yhteistyön tehostaminen, osallisuuden vahvistaminen, syrjäytymisen ehkäiseminen, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.

YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus on tehty turvaamaan lapsen erityisiä tarpeita ja etua. Yleissopimuksen pääperiaatteet ovat: lapsella on oikeus erityiseen suojeluun ja hoivaan (protection), riittävään osuuteen yhteiskunnan voimavaroista (provision) sekä oikeus osallistua ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti itseään koskevaan päätöksentekoon (participation).

2.1 .Muut voimassaolevat Joutsan kunnan suunnitelmat

2.1.1 Joutsan kunnan strategia

Strategisena valintana kunnan strategiassa on nähty ennaltaehkäisevän työn merkityksen korostaminen. Varhaista ennakoivaa tukea tarvitaan vanhustyön lisäksi myös lastensuojelussa, kehitysvammatyössä ja päihdetyössä sekä kouluissa oppilaille järjestetyssä tuessa. Perusturvapalvelujen tuottamisessa kehitetään kunnan omaa palvelutuotantoa, edistetään yksityistä hoivayrittäjyyttä ja hyödynnetään uutta hyvinvointiteknologiaa. Tämän lisäksi halutaan tehostaa Joutsan perusturvapalvelusta vastaavien henkilöiden sekä muiden toimijoiden välistä saumatonta yhteistyötä.

Joutsan kunnan vuonna 2020 hyväksytyssä uudessa strategiassa nostetaan esille konkreettisina tavoitteina aleneviin lapsimääriin sopeutetut palvelut, henkilöstön hyvinvoinnista huolehtimisen, kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtimisen hallintokuntien välisenä yhteistyönä sekä lastensuojelun osalta kodin ulkopuolelle sijoittamisen vähentymisen.

2.1.2 Joutsan kunnan laaja hyvinvointikertomus valtuustokaudelle 2017-2021

Joutsan kunnan hyvinvointikertomus on valmistunut vuonna 2017. Siinä on kartoitettu myös lasten ja lapsiperheiden ja nuorison tilannetta Joutsassa. Valtuustokauden päätökseksi käsiteltiin tilannekuvaa uudessa kertomuksessa vuonna 2021.

Kunnan on huolehdittava lakisääteisistä tehtävistä, kuten kustannettava lastenhoidon tuki, vastattava päivähoitotarpeen kysyntään sekä järjestettävä esiopetusta perusopetuslain mukaisesti. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja ennaltaehkäisevän työn painopistealueita ja kehittämisen kohteita ovat varhainen ennakointi peruspalveluissa, moniammatillisen yhteistyön tehostaminen, osallisuuden vahvistaminen, syrjäytymisen ehkäiseminen ja hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Joutsassa varhaiskasvatuksen peruspalvelut ovat kunnossa, vanhempien ja lasten osallisuus tiedostetaan toiminnassa, yhteistyötä tehdään moniammatillisesti ja hyvinvointia ja terveyttä edistetään osallistamalla maakunnallisiin ja kunnallisiin projekteihin ja lasten syrjäytymistä pyritään ehkäisemään varhaiskasvatusikäisistä lähtien. Varhaiskasvatuksessa noudatetaan valtakunnallisia varhaiskasvatuksen linjauksia ja Joutsan kunnan omaa varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Joutsan kunnan hyvinvointikertomuksen raportissa valtuustokaudelta 2017-2021 on koottu ajantasainen tilannekuva kunnan taloudellisesta ja toiminnallisesta tilanteesta, lapsia ja nuoria koskevista tilastotiedoista sekä aikuisväestön ja ikäihmisten terveyttä koskevasta tiedosta.

2.1.3 Luhangan kunnan suunnitelmat

Sähköinen hyvinvointikertomus laadittiin keväällä 2017. Hyvinvointityöryhmä koostui kunnan viranhaltijoista. Kunnan työntekijöiltä, järjestöjen edustajilta ja muilta toimijoilta selvitettiin heidän näkemyksensä kuntalaisten tilanteen ja tarpeiden osalta. Hyvinvointikertomuksen päivitys aloitetaan syksyllä 2022.

Luhangan kunnan tavoitteena on säilyttää vähintään nykyiset lähipalvelut ja kehittää niitä yhteistyössä kuntalaisten kanssa. Tärkeää on myös kuntalaisten turvallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet sekä kauniin luonnonympäristön säilyminen puhtaana. Kuntalaisten toimintamahdollisuuksia ja palveluja kehitetään erityisesti ikäihmisten ja lapsiperheiden osalta. Yhteistyö naapurikuntien ja maakunnan kanssa koetaan tärkeäksi.

Luhangan kunta on mukana Joutsan kunnan perhekeskushankkeessa ja tarkoitus on tulevaisuudessa hankkia lapsiperheiden palveluja perhekeskuksesta ja olla mukana toiminnan kehittämisessä ja suunnittelussa. Luhangan kunnan toiveena on kuitenkin, että nykyiset kuntaan jalkautuneet lapsiperhepalvelut säilyvät entisellään.

3. Seuranta

Lakisääteistä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toteutumista tulee seurata ja arvioida kokonaisuutena:

1. Miten lapset ja nuoret voivat ja miten hyvinvointi on kehittynyt?
2. Miten lasten, nuorten ja perheiden palvelut toimivat ja miten lasten ja nuorten kasvuympäristö on kehittynyt?
3. Miten suunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet ovat toteutuneet?

Lakisääteisen suunnitelman keskeisten painopisteiden ja tavoitteiden on syytä sisältyä kuntastrategiaan.

Suunnitelman toteuttamista tulee johtaa ja koordinoita. Tämä edellyttää johtamis- ja koordinoituvastuiden määrittämistä. Kunnan toiminta- ja päätöksenteko-organisaatiossa määritellään pysyvät rakenteet, yhteistyöelimet ja foorumit, joissa lasten, nuorten ja perheiden asioita tarkastellaan kokonaisuutena.

Lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma voi sisältyä laajempaan paikalliseen lapsi- ja nuorisopoliittiseen ohjelmaan tai suunnitelmaan. Tällaista Joutsan kunnassa ei ole laadittu.

Aikaisemman valtuustokauden aikana on saatu lisättyä lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyviä voimavaroja ja työkäytäntöjä, kehittämällä nuorten työpajan toimintaa ja ehkäisevää nuorisotyötä. Viime vuosina on rakennettu uusia esikoulu- ja koulutiloja sekä keskuspuistoon saatu nykyaikainen leikkipuisto. Leivonmäen Kurkiauran koulun pihaan on kohennettu liikunta- ja leikkivälineitä. Osallistavan budjetoinnin kautta on saatu kohennettua piha-alueita ja ulkokuntosaleja sekä liikuntapaikkoja. Koulutyöhön on saatu lisätukea erityisen tuen määrää lisäämällä sekä koulussa tapahtuvaa sosiaalityötä vahvistamalla.

Uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain 1287/2013 mukaiset velvoitteet on toteutettu laatimalla koulukohtaiset oppilas- ja opiskeluhuoltosuunnitelmat sekä tarkistamalla oppilas- ja opiskeluhuoltoryhmien kokoonpanoa tilannetta vastaaviksi. Opiskeluhuollon ohjausryhmä seuraa toiminnan toteutumista sekä asettaa tavoitteita. Ohjausryhmän jäseniksi on kutsuttu myös suositusten mukaisesti opiskelijoiden sekä huoltajien edustaja.

Lastensuojelun näkökulmasta tarvitaan lisäresursseja varhaiseen tukeen ja ongelmien ennaltaehkäisyyn. Voimavaroja tarvitaan erityisesti lisää perhetyöhön ja vanhemmuuden vahvistamiseen. Vuonna 2021 Joutsan ja Luhangan kunnat ovat sopineet peruspalvelujen järjestämisestä sosiaalityön osalta keskinäisellä sopimuksella.

4. Työryhmät

Moniammatillinen Perhekeskus- ja Perhetiimi kuuluvat Keski-Suomen kuntien Perhekeskus-toimintamalliin.

- Perhekeskuksen-ohjausryhmä. Lopettaa toimintansa, kun Perhekeskuksen oma toiminta on lähtenyt käyntiin. Perhekeskuksessa ohjauksesta vastaa ryhmä, johon kuuluvat jäsenet sosiaalitoimesta sekä seututerveyskeskuksesta.

- Oppilas- ja opiskeluhuollon ohjausryhmä. Lakisääteinen ryhmä, jossa edustajia ammattilaisista, huoltajista sekä opiskelijoista. Joutsan ja Luhangan yhteinen alkaen syksystä 2021.
- Lasten ja nuorten hyvinvointityöryhmä. Kokoontuu tarvittaessa. Käsittää ammattilaisia lasten ja perheiden palveluista sekä kutsuttavia asiantuntijoita
- ruokakasvatustyöryhmä. Kokoonpanona opettajien ja oppilaiden edustajat, varhaiskasvatuksen edustaja, terveydenhoitaja, ravitsemispäällikkö, keittiön edustaja sekä vanhempaintoimikunnan edustaja.

Kaikkien työryhmien luettelointi ei ole tässä suunnitelmassa mahdollista, koska niitä syntyy suunnitelman voimassaoloaikana usein lyhytkestoisina tiettyä tarvetta varten.

5. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tila ja palvelujen toimivuus

5.1. Lasten ja nuorten kasvuolot

Joutsan kunnassa vuoden 2021 lopussa asukkaita oli **4263** (Tilastokeskus ja Kuntaliitto). Vuonna 2016 asukkaita oli 4673.

Luhangan kunnan asukasluku oli vuonna 2021 699 asukasta. Vuonna 2015 asukkaita oli 761.

Lasten ja nuorten määrä on aleneva. Syntyvyys Joutsassa oli
 2017: 27
 2018: 10
 2019: 18
 2020: 16
 2021: 20

Luhankaan on syntynyt viimeisten kolmen vuoden aikana lapsia 0-2 vuodessa.

Työllisyystilanne on vaihdellut edellisen suunnitelman laadinnan jälkeen seuraavasti:

Kunta	Työttömien määrä	Prosentteja työvoimasta
Joutsa maaliskuu 2020	236	12,2
`` maaliskuu 2021	235	13,6
`` maaliskuu 2022	172	10,3
Luhanka maaliskuu 2020	32	12
`` maaliskuu 2021	33	12,2
`` maaliskuu 2022	27	9,5

5.2. Kuvaus lasten ja nuorten palveluista

5.2.1 Neuvolat

Neuvolatoiminnan tarkoituksena on tukea ja auttaa yksilöitä ja perheitä löytämään heidän voimavaransa oman hyvinvointinsa edistämiseksi. Neuvolatyön tavoitteena on kuntalaisten terveyden edistäminen, sairauksien ennaltaehkäisy ja varhainen toteaminen sekä tunnistaa varhaisen

tuen tarpeet, ehkäistä syrjäytymistä ja kaventaa terveyseroja. Neuvolapalveluita toteutetaan paikallisesti sovellettuina valtakunnallisten suositusten ohjaamina. Toiminta perustuu määräaikaista ja laajoihin terveystarkastuksiin ja yksilöllisesti sovittuihin käynteihin terveydenhoitajan ja/tai lääkärineuvolan vastaanotolla. Neuvolat tarjoavat myös puhelinneuvontaa ja ryhmätoimintaa sekä kotikäyntejä äitiys- ja lastenneuvolassa.

Neuvola palvelee Perhekeskus Tammen tiloissa.

Äitiys- ja lastenneuvolassa sekä aikuisneuvolassa on käytössä sähköinen ajanvaraus ja sähköinen yhteydenottopyyntö. Asiakkaan luvalla neuvoloissa tehdään yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa kokonaisvaltaisen hoidon toteuttamiseksi. Yhteistyötahoina voivat olla esimerkiksi ravitsemussuunnittelija, fysio-, toiminta- tai puheterapeutti, sosiaalityöntekijä, lapsiperheiden kotipalvelu, ennaltaehkäisevä perhetyöntekijä, psykologi, psykiatrinen sh, lasten päivähoito, erityislastentarhaopettaja tai muut seututerveyskeskuksen ja keskussairaalan eri yksiköt.

Äitiys- ja lastenneuvola

Neuvolat toteuttavat tehtävänsä vastaanotoilla, kotikäynneillä ja moniammatillisissa työryhmissä. Laajat terveystarkastukset tehdään lasta odottavalle perheelle 15.-18. raskausviikolla. Lasta odottavan perheen tarkastuksen tavoitteena on tukea ja vahvistaa vanhempia oman hyvinvoinnin, terveyden ja syntyvän lapsen terveyden edistämiseksi ja kartoittaa perheen varhaisen tuen tarpeita. Lastenneuvolassa tehdään laajennetut terveystarkastukset 4 kk, 18 kk ja 4 vuoden iässä. Lääkärinvastaanotto palvelut toimivat kerran viikossa puoli päivää lastenneuvolassa ja puoli päivää äitiys- ja perhesuunnitteluneuvolassa.

Neuvolassa työmenetelminä käytetään terveysneuvontaa, motivoivaa haastattelua, vanhemmuuden tukemista, vuorovaikutustaitojen ja voimavarojen vahvistamista, käytössä Lapset puheeksi-toimintamalli.

Odottavien ja synnyttäneiden perheeseen tehdään moniammatillisia kotikäyntejä ja tarjotaan moniammatillista perhevalmennusta.

Koronasta johtuen perhevalmennus toteutettu etänä. Kotikäyntejä voidaan tarvittaessa tehdä myöhemminkin lapsiperheisiin terveydenhoitajan käyntinä tai yhdessä eri toimijoiden kanssa.

Osana neuvolatyötä toimivat neuvolalääkärin lisäksi erityistyöntekijät puheterapeutti, toimintaterapeutti ja psykologi (terveyskeskuspsykologin työn osuudesta). Erityistyöntekijät ovat tarpeen mukaan neuvolan terveydenhoitajan pyynnöllä lastenneuvolan lapsen käynneillä yhteisvastaanotolla. Terveydenhoitajalla on mahdollisuus ohjata lapsi kehitystason arvioon. Monialaisen yhteistyön avulla edetään tarvittaessa kuntoutussuunnitelman laatimisen kautta Kelan tukemiin terapioihin.

Terveydenhoitajien lisäksi neuvolassa työskentelee psykiatrinen sairaanhoitaja, joka palvelee alle 18-vuotiaita lapsia, nuoria ja heidän perheitään. Psykiatrisen sairaanhoitajan vastaanotolle voi hakeutua kaikenlaisissa kehityksessä, psyykkisessä voimassa ja jaksamiseen sekä arjen sujumiseen liittyvissä huolenaiheissa. Psykiatrinen sairaanhoitaja työskentelee tiiviissä yhteistyössä terveydenhoitajien, koulukuraattorin sekä psykologin kanssa.

Luhangan kunnan lapsiperheet käyvät neuvolassa Joutsan kunnan puolella. Lasten- ja perheiden palvelutarpeen arviointi tapahtuu lasten terveyden ja kokonaisvaltaisen kehityksen osalta pääasiassa neuvolan kautta ja yhteistyö perusturvan ja muiden tarvittavien tahojen kanssa aloitetaan tarvittaessa.

Perhesuunnitteluneuvolassa tarjotaan neuvontaa ja ohjausta seksuaaliterveyteen, raskauden ehkäisyyn, jälkiehkäisyyn, lapsettomuuteen ja raskauden keskeytykseen liittyvissä asioissa. Perhesuunnitteluneuvolassa on terveydenhoitajan lisäksi lääkärin vastaanotto noin 1 kerran viikossa, puolipäiväisesti.

Vuosittaiset joukkoseulonnat toteutetaan Fimlabin toimesta. Joukkoseulontaan kutsutaan kaikki 25-60-vuotiaat joutsalaiset naiset viiden vuoden välein. Seututerveyskeskuksen päätöksen mukaan perhesuunnitteluneuvola tarjoaa kaikille alle 20-vuotiaille joutsalaisille nuorille ilmaisen raskaudenehkäisyä. Ehkäisymenetelmä valitaan asiakkaan ja terveydenhoitajan tai lääkärin kanssa yhdessä asiakkaan toiveiden ja terveystarkastuksen perusteella. Maksuttoman ehkäisyä tarjoaminen on merkittävä terveyttä edistävä teko, ei- toivottujen raskauksien välttämiseksi ja seksuaaliterveyden edistämiseksi.

Haasteet ja kehittämisehdotukset

- Psykologin ja puheterapiapalvelujen saatavuus on ollut vaikeaa

5.2.2 Sivistystoimi

Sivistystoimen perustehtävänä on päivähoiton, esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen järjestäminen. Luokkien 7-9 osalta perusopetusta tarjotaan myös Luhangan kuntaa varten. Lisäksi sivistystoimi huolehtii kulttuuri- ja taidetoiminnan edistämisestä, kansalaisopiston toiminnasta sekä kirjastopalvelujen järjestämisestä.

Yhtenä koulun tavoitteena on riittävän erityisopetuksen turvaaminen. Erityistä tukea tarvitsevat oppilaat opiskelevat erityisopettajan kanssa pienryhmissä, samanaikaisopetuksen avulla yleisopetuksen ryhmissä tai koulunkäynnin ohjaajien tuella yleisopetuksen ryhmissä.

5.2.2.1 Varhaiskasvatus/ esiopetus

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus tukee lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia. Varhaiskasvatusta koskevaa lainsäädäntöä on uudistettu vaiheittain, uusi varhaiskasvatustililaki tuli voimaan 1.9.2018.

Varhaiskasvatustililaisissa korostuu, että varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Jokaisella lapsella on subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen. Lasta tulee suojata myös väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä.

Varhaiskasvatustililaisiin kuuluu kaikkia lapsia koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen, sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys. Joutsan kunnan paikallinen varhaiskasvatustililais suunnitelma päivitetään opetushallituksen määräyksen mukaisesti siten, että se tulee voimaan 1.8.2022. Jokaiselle varhaiskasvatustililaisessa olevalle lapselle laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatustililais suunnitelma VASU.

Joutsan **varhaiskasvatuksessa olevat lapset** (kyseisen vuoden lopussa): vuonna 2017 107 lasta, 2018 114 lasta, 2019 121 lasta, 2020 112 lasta ja vuonna 2021 104 lasta.

Opetushallitus myönsi Joutsan kunnan varhaiskasvatukselle avustuksen viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen järjestämiseen ajalle 1.8.2019–31.7.2020. Hankkeeseen osallistui yhteensä 37 lasta eli 97,4 % kunnan viisivuotiaista.

Esiopetussuunnitelma on otettu käyttöön 1.8.2016. Esiopetusta järjestetään 1.8.2021 alkaen päiväkotia Esikoissa ja Kurkiauran koululla. Kevätlukukauden 2020 loppuun saakka esiopetusta järjestettiin myös Mieskonmäen kyläkoululla.

Päiväkoti Esikoissa **esiopetuksessa olevat lapset**: lukuvuonna 2019–2020 21 lasta, 2020-2021 31 lasta. Lukuvuonna 2021-2022 esiopetuksessa on 23 lasta.

Joutsan kunta valittiin kaksivuotisen esiopetuksen kokeilukunnaksi vuonna 2021. Kokeilu alkoi elokuussa 2021. Viisivuotiaiden esiopetuskokeiluun osallistuu päiväkotia Koivukummun ryhmässä 15 lasta. Kaikki kunnan lapset eivät osallistu opetukseen, osa kuuluu verrokkiryhmään. Kokeilu jatkuu lukuvuonna 2022-2023, kokeiluun osallistuu n.18-20 lasta. Esiopetuskokeiluun osallistuvat lapset ovat oikeutettuja kokeilun aikana opintososiaalisiin etuihin, kuten koulukuljetukseen. Ensisijaisena on kuitenkin omatoiminen perheen järjestämä kuljetus, koska suurin osa lapsista osallistuu täydentävään varhaiskasvatukseen.

Kotihoidon tukea saavia perheitä oli vuonna 2018 36, vuonna 2019 20 ja vuosina 2020 ja 2021 keskimäärin 19 perhettä.

Varhaiskasvatuksen lapsimäärässä odotetaan olevan laskua syntyvyyden laskun vuoksi. Lapsia on syntynyt n.16-20 lasta viime vuosien aikana. Sen sijaan muuttoliikkeen vaikutusta on vaikea arvioida.

Varhaiskasvatuspaikat

Päiväkodit

Päiväkoti Koivukumpu sijaitsee Joutsan taajamassa vuonna 1991 valmistuneessa rakennuksessa. Päiväkodissa on kaksi ryhmää sekä jakelukeittiö. Päiväkoti Koivukumpu toimii vuorohoitoyksikkönä, eli tarjoaa aikaista aamu- myöhäistä ilta- sekä viikonloppuhoitoa. Lukuvuonna 2021-2022 Koivukummussa toimi kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluryhmä.

Päiväkoti Esikot toimii yhtenäiskoulun alimpien luokkien kanssa samassa rakennuksessa. Päiväkodissa järjestetään esiopetusta sekä varhaiskasvatusta esiopetuksessa oleville lapsille ja päiväkodissa on toiminut myös 5-vuotiaiden ryhmä.

Perhepäivähoito

Keltasirkun perhepäiväkoti sijaitsee Leivonmäellä Kurkiauran koulun läheisyydessä.

Koskikaran perhepäiväkoti sijaitsee omakotitalossa Rutalahden kylän keskustassa.

Varalan perhepäiväkoti sijaitsee Joutsan taajamassa rivitalossa.

Vekkulan perhepäiväkoti toimii väliaikaisesti Kuntalan kiinteistössä vuosina 2021-2022.

Hoitajan omassa kodissa työskenteleviä perhepäivähoitajia oli vuonna 2019 neljä työntekijää ja vuonna 2020 kaksi. 1.8.2022 perhepäivähoitajia on yksi.

Varhaiskasvatuksen erityisopettajan palvelut on järjestetty kunnan omana toimintana vuodesta 2019 lähtien. Tehtävä on ollut yhteinen koulun kanssa siten, että tunteja on ollut myös perusopetuksessa.

Luhangan varhaiskasvatus toteutuu ryhmäperhepäivähoito ryhmässä, jonka nimi on ”Tammenterhot”. Päivähoito tarjotaan 12- paikkaisessa Tammijärven koulun yhteydessä toimivassa ryhmässä, ja siinä työskentelee kolme hoitajaa 1.8.2021.

Toteutettuja kehittämistoimia Joutsassa

Joutsan varhaiskasvatuksen koko henkilökunta on osallistunut v. 2019–2020 Papilion koulutusohjelmaan, jossa perehdyttiin lasten tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Lapset puheeksi koulutukseen on osallistunut päiväkotien henkilökuntaa. Liikuntaohjelmaa liikkuva varhaiskasvatus toteutetaan varhaiskasvatuksessa sekä on osallistuttu vapaa-aika toimen Joutsa liikkuu -hankkeeseen vuodesta 2019 lähtien. Hankkeen ansioista varhaiskasvatukseen on saatu liikuntavälineitä ja koulutusta. Henkilökunta on osallistunut Piki toimintamallin (kiusaamisen ehkäisy) koulutukseen syksyllä 2021 yhdessä naapurikuntien kanssa. Vuonna 2022 viiden kunnan yhteisessä koulutuspäivässä aiheena on kolmiportainen tuki sekä työhyvinvointi.

Leikki, liikunta ja luonto sekä tunne –ja vuorovaikutustaidot ovat painopistealueita Joutsan varhaiskasvatussuunnitelmassa. Kulttuuriopetussuunnitelma on valmistumassa ja varhaiskasvatus osallistuu suunnitelman toteuttamiseen osaltaan.

Moniammatilliset työryhmät toimivat yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja huoltajien kanssa ennaltaehkäisevänä ja lasten/ perheiden hyvinvointia edistävinä toimijoina.

Vuoden 2020 lopussa valmistui uusi sotekeskus, jossa toimii perhekeskus Tammi.

Tammessa on kaikki lapsiperheiden palvelut saatavilla: neuvola, -varhaiskasvatus, perhetyö ja muut sosiaalipalvelut sekä erityistyöntekijöiden palveluita. Perhekeskustiimi kokoontuu säännöllisesti.

Vuoden 2022 aikana pyritään saamaan työntekijä varhaiskasvatuksen erityisopetukseen aluksi kokoaikaisesti. Uudet peruskorjatut tilat Kirkkokankaan rakennuksessa otetaan käyttöön syksyllä 2022. Kaksi perhepäiväkotia Varala ja Vekkula siirtyvät Koivukummun rakennukseen syksyn 2022 aikana.

Sijaisten saaminen on ollut haasteellista parin viime vuoden aikana. Varhaiskasvatuksen tasa-arvorahoituksella haetaan ratkaisuja sijaistarpeisiin ja lisätään resurssia ryhmien jakamiseen.

5.2.2.2. Perusopetus

Perusopetusta järjestetään Kurkiauran koululla luokille 1–6 ja Joutsan yhtenäiskoulussa luokille 1–9.

Lukuvuoden 2021 - 2022 oppilasmäärät:

- Yhtenäiskoulu luokat 1-6: 158
- Yhtenäiskoulu luokat 7-9: 135
- Kurkiaura 40
- Joutsan lukio 63

Lukuvuoden 2022 - 2023 ennustetut oppilasmäärät:

- Yhtenäiskoulu luokat 1-6: 153
- Yhtenäiskoulu luokat 7-9: 130
- Kurkiaura luokat 0-6: 40
- Joutsan lukio: 64

Kunta järjestää kuljetuksen esiopetuksen ja peruskoulun 1-2 luokan oppilaille, joiden koulumatka on yli 3 kilometriä ja niille 3-9 luokan oppilaille, joiden koulumatka ylittää 5 km. Kuljetusratkaisuja määrittää lain lisäksi myös kunnan oma koulukuljetussääntö.

Ennuste yhtenäiskoulun oppilaiden määrästä (luokat 1-9) lukuvuodelle 2023-24 on 283 oppilasta ja lukuvuodelle 2024-25 260 oppilasta.

Kurkiauran koulussa ennuste lukuvuodelle 2023-24 on 39 oppilasta ja lukuvuodelle 2024-25 40 oppilasta luokilla 0-6.

Perusopetus Luhangassa

Luhangassa esi- ja perusopetusta annetaan Luhangan koululla, joka aloitti toimintansa valmistuttuaan syksyllä 2017. Oppilaita käy myös Jyväskylästä, Hartolasta ja Joutsasta eli Luhangan koulu toimii seutukouluna. Muualta tulleista selkeänä enemmistönä on Joutsan kunnassa asuvat oppilaat. Vuonna 2021 oppilaita oli yhteensä 48, mukaan lukien kolme (3) esikoululaista. Opetusta annetaan 0-6 luokilla yhdysluokissa. Koulussa toimii sivistysjohtaja koulun rehtorina ja hänen lisäkseen erityisopettaja, kielenopettaja ja neljä (4) luokanopettajaa. Esiopetuksesta vastaa luokanopettaja koulutuksen saanut esikoulunopettaja. Koulussa toimii myös iltapäiväkerho, jonka ohjaaja toimii aamupäivisin koulun puolella koulunkäynninohjaajana.

Koulussa järjestetään myös vilkasta harrastetoimintaa lapsille. Harrastekerhoja vetävät esimerkiksi koulun omat opettajat tai ostopalveluina ostetaan kerhonohjausta. Kerhoja oli vuoden 2021 aikana yhteensä 4. Toimiva vanhempainyhdistys on järjestänyt yhteisiä tapahtumia. Yhteistyötä tehdään myös järjestöjen ja päivähoiton sekä ikäihmisten kanssa.

Joutsan yhtenäiskoulu ja lukio

Koulun painopistealueet ovat:

- Oppimisen ja koulunkäynnin tuki (kolmiportainen tuki)
- Kestävä kehitys (Vihreä lippu)
- Osallisuus (tukioppilas- ja oppilaskuntatoiminta)
- Välituntiaktiviteetit (Liikkuva koulu)

- uuden oppivelvollisuuslain velvoitteet
- moniongelmaisuus (haasteita: kotona/koulussa/vapaa-ajalla, oppiminen/sos.taidot/mielenterveys)
- tuen tarpeiden kirjavuus
- tuen tarpeen oikea-aikaisuus
- varhaisen puuttumisen mallit ja niiden käytäntöön saattaminen
- nivelvaiheet koulupolulla

Tavoitteena on hyvinvoiva koulukeskus (yhtenäiskoulu ja lukio). Seuraavan lukuvuoden teemana on hyvinvointi ja yhteisöllisyys. Hyvinvointi ja yhteisöllisyys teemana tulee näkymään koko koulukeskuksen henkilöstölle, oppilaille/opiskelijoille ja huoltajille. Koulukeskuksessa toteutetaan yhteisöllisiä tapahtumia ja luodaan hyvinvointia yhdessä tehden ja tuoden hyvinvointia tukevaa toimintaa myös kouluarkeen. Myös henkilöstön toimintakulttuuria ohjataan tähän suuntaan koulutuksin. Teemaa toteutetaan moniammatillisesti ja yhdessä sosiaalitoimen ja terveydenhuollon kanssa.

Liite 1 taulukossa kehittämisteemat/-kohteet

Painopistealueet	Kehittämisteemat/-kohteet	Kehittämisen toteutus
Hyvinvointi	Hyvinvointitaitojen opettaminen	Koulut, henkilökunta, kouluvalmentaja/kasvatusohjaaja, ohr-henkilöt
	Hyvinvoinnin tuominen arkeen koko koulunmälle arkisin teoin ja uuden toimintakulttuurin muodossa	Koulut, henkilökunta, kouluvalmentaja/kasvatusohjaaja, ohr-henkilöt, hyvinvointikoordinaattori
	Liikkuva koulun ja Liikkuva opiskelun näkyminen arjessa	Hyvinvointikoordinaattori ja tutorit, henkilökunta
Yhteisöllisyys	Yhteisöllisyyden luominen kouluun sekä koulun ja kodin välille	Koulut, henkilökunta,
	Aidot kohtaamiset ja kuulluksi tuleminen vuorovaikutustilanteissa (aikuinen-oppilas, oppilas-oppilas, aikuinen-aikuinen)	Koulut, henkilökunta,
	Huoltajien tukeminen kasvustyössään	Vanhemmuutta tukevat ryhmät, vanhempainillat, teemaillat -> koulut, henkilöstö, ohr-henkilöstö, kouluvalmentaja/kasvatusohjaaja,
	Nivelvaiheiden tärkeys koulupolulla	Ryhmäyttäminen, tapaamiset, tapahtumat, yhteiset teemat -> koulu, henkilökunta
Monialaisen yhteistyön tehostaminen	Mallien luomista ja käytäntöön saattamista	Sosiaali-, terveys-, ja sivistystoimen henkilöstö yhdessä
	Oppilashuoltoryhmän työskentelyn kehittäminen	Monialaisen oppilashuoltotyön ylläpitäminen ja toteuttaminen (yhteisöllinen ja yksilöllinen oppilashuoltotyö)
	Varhaisen puuttumisen mallien kehittäminen	Sosiaali-, terveys-, ja sivistystoimen henkilöstö yhdessä esim. koulun poissaolomallin päivitys, kurinpitomallin päivitys
	Oppilashuoltohenkilöstön riittävyys	Sosiaali-, terveys-, ja sivistystoimen henkilöstö, kuraattori ja psykologipalveluiden saatavuus ja riittävyys
	Oppivelvollisuuslain velvoitteet	sivistystoimi

Osallisuuden vahvistaminen	Oppilaiden/opiskelijoiden osallistaminen koulun arjessa ja koulu-kulttuurin kehittämisessä	Oppilaskunta, tukioppilastoiminta, vihreälippu, koulut, henkilökunta
----------------------------	--	--

Kurkiauran koulussa on painotettu opetusta seuraavasti

- toisten ihmisten huomioon ottaminen
- välineaineiden (äidinkieli/matematiikka) korostaminen opetuksessa
- ympäristökasvatukseen sekä luontoliikuntaan painottaminen (retket koulun lähialueille sekä Leivonmäen kansallispuistoon)

Luhangan yläasteella olevat oppilaat käyvät Joutsan yhtenäiskoulussa tai Sysmässä ja Jyväskylässä. Lukuvuonna 2020–2021 luhankalaisia oppilaita kävi yläkoulua Joutsassa 8.

5.2.2.3. Lukio

Lukion toiminta-ajatuksena on monipuolisena ja tasokkaana yleislukiona tarjota hyvät jatko-opintomahdollisuudet lähiseudun nuorille. Joutsan lukion opiskelijamäärä lukuvuonna 2021-22 on 63.

Uuden 1.8.2020 käyttöön otetun opetussuunnitelman mukaan lukiomme arvoja ovat aktiivisuus, vastuuntunto ja turvallisuus.

Lukion painopistealueet ovat:

- Kansainvälisyyskasvatus (projektit)
- Liikuntakasvatus (liikuntavalmennus)

Lukion toimintaa on arvioitu vuosittain opiskelijoille toteutetuilla kyselyillä. Lisäksi tarvittaessa toteutetaan kyselyjä ja tiedonhankintaa mm. opiskelijakunnalta. Viimeksi on kysytty koulumatkojen kulkemiseen liittyvää tietoa.

Luhangan kunnan lukiolaiset opiskelevat pääasiassa Joutsassa, Sysmässä ja Jyväskylässä. Tarvittaessa yhteistyötä nuorten asioissa tehdään perusturvan kanssa.

5.2.2.4. Kansalaisopisto

Taiteen perusopetus on ollut kasvava opetuskokonaisuus, missä oppilaiden sitoutuminen tavoitteelliseen harrastamiseen on pitkäjänteistä. Osallistuminen ryhmien toimintaan vahvistaa yksilön sosiaalista verkostoitumista. Koronaepidemian aikana taiteen perusopetusta on pyritty jatkamaan myös etäopetuksen keinoin. Nuorten ikäluokissa opiston toiminnoista ovat kiinnostaneet lähinnä liikunta ja musiikkiopinnot.

Luhangan kunnassa toimii kansalaisopiston toimipisteitä. Tarjolla on ollut mm. liikuntaa ja musiikin opetusta, kankaankudontaa, Facebook-kurssi, taonnan alkeiskurssi jne.

5.2.2.5. Vapaa-aikatoimi

Vapaa-aikatoimen vastualueisiin kuuluvat kunnan liikunta- ja nuorisotoimi. Liikuntatoimen tehtävänä on luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät.

Joutsassa on hyvät liikuntamahdollisuudet niin ulko- kuin sisäliikuntaan. Kunnan hallinnoimat latuja jääalueet, ulkoilureitit, kuntosalit, pallokentät, tennis- ja urheilukentät, pump track -skeittiparkki sekä muut lähiliikuntapaikat ovat kaikkien kuntalaisten maksuttomassa harrastuskäytössä. Maksullisia liikuntapaikkoja ovat Leivonmäen uimahalli, liikuntahalli ja liikuntasalit sekä ulkokenttien kilpatapahtumat. Kunta tukee järjestöjä kohdeavustuksin alle 18-vuotiaiden liikuntapaikkamaksujen osalta.

Liikuntapalvelut järjestää viikoittain ohjattua liikuntatoimintaa ikäihmisille sekä työikäisille Leivonmäen uimahallissa ja Joutsan liikuntahallissa. Kesäisin järjestetään uimaopetusta Leivonmäen uimahallissa. Joutsan uimala on kesäajan avoinna arkisin klo 10-20 ja viikonloppuisin klo 11-16. Kuntoliikuntatapahtumia järjestetään yhteistyössä yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa.

Liikuntaneuvonta

Joutsa Liikkuu 2020-2022 -terveysliikuntahankkeen tavoitteena on liikunnallisen elämäntavan edistäminen kaikissa ikä- ja väestöryhmissä. Hankekaudella lisätään joutsalaisten liikuntaa ja fyysistä aktiivisuutta koko elämänsä aikana, erityisesti vähän liikkuvien keskuudessa. Liikuntaneuvojan antamaa liikuntaneuvontaa on lisätty kolmeen päivään viikossa ja liikunnasta tehdään pysyvä osa terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Liikuntaneuvonnan avulla lisätään liikuntaa ja fyysistä aktiivisuutta liikuntasuosittelun mukaisesti yksilötasolla sekä ryhmämuotoisesti. Perustetaan matalankynnyksen liikuntaryhmiä. Varhaiskasvatukseen on perustettu liikuntakerhot ja uutena toimintona luodaan työkalut perheiden liikuntaa tukeville leikki- ja tehtävärasteille. Uuden hankekauden rahoitus on saatu ajalle 2022-2024 ja hankkeen nimenä on ”Hyvinvointia liikunnasta”.

Luhangan kunnan vapaa-aikapalveluja ja liikuntapalveluja järjestävät kunnan sivistys- ja kulttuuritoimen lisäksi erilaiset järjestöt. Järjestöt vastaavat yleensä erilaisista tapahtumista ja retkistä.

Nuorisotyö

Nuorisotoimen tarkoituksena on nuorten kasvun ja itsenäisyyden tukeminen, aktiivisen kansalaisuuden edistäminen, sosiaalinen vahvistaminen, kasvu- ja elinolojen parantaminen sekä osallisuuden vahvistaminen. Joutsassa toimii Nuorisovaltuusto ja sen edustajilla on läsnäolo- ja puheoikeus kunnanvaltuustossa, lautakunnissa sekä kulttuuriryhmässä. Lisäksi nuoria osallistuu maakunnalliseen nuorisotoimintaan. Yhteistyössä nuorisovaltuuston ja muiden toimijoiden kanssa järjestetään tapahtumia nuorille sekä ylläpidetään nuorisotiloja. Lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksista ja -toiminnasta on valmisteilla sähköinen kalenteri.

Kunta tukee nuorisoyhdistyksiä toiminta-avustuksin.

Kunnan oma nuorisotila, Nuorisokahvila, on avoinna ti, ke ja pe-iltaisin. Lisäksi kahvila on tarvittaessa avoinna erilaisten tapahtumien yhteydessä. Yhteistyösopimuksella on Leivonmäen Pyry ry:n Pyryntalo kaikkien joutsalaisten nuorten käytössä nuorisotiloina.

Joutsan kunta järjestää kahdeksi viikoksi kesätöitä n. 40 peruskoulun päättävälle ja alle 18-vuotiaalle joutsalaiselle nuorelle. Lisäksi kunta tukee yrityksiä, yhteisöjä ja yksityisiä henkilöitä, jotka palkkaavat enintään 18-vuotiaan nuoren kesätöihin.

Nuorisovaltuusto voi myöntää avustusta nuorten omaehtoiseen toimintaan 1.000 €. Nuoret ideoivat, suunnittelevat ja toteuttavat hankkeen tai tapahtuman itse tai yhteistyössä NuVan kanssa. Nuorisovaltuusto päättää kokouksessaan määrärahojen saajat ja avustuskäytöt katsomilleen hankkeille. Määrärahaa ei makseta ryhmän tilille, vaan kustannukset menevät maksuun vapaa-aikatoimen vi-
ranhaltijan hyväksymänä. Yli puolet hakijoista on oltava 13-20-vuotiaita. Hankerahalla tuetaan mahdollisimman monia joutsalaisnuoria hyödyttäviä toimintoja.

Joutsan, Pertunmaan, Sysmän ja Hartolan alueilla toteutui kesällä 2021 ns. liikkuva nuorisotyö. Yhteisen KesäPaku -hankkeen tavoitteena oli tavoittaa nuoret myös kesällä, vähentää yksinäisyyttä, luoda yhdenvertaisuutta nuorten palvelujen saantiin maaseudulla ja mahdollistaa myös vapaa-ajanasukasnuorten osallistumisen kesäkunnan nuorten touhuihin. Pakettiautossa kulki mukana erilaisia harrastusvälineitä, pelejä ja muita aktiviteetteja, joiden käytössä auttoi ja opasti nuorisotyöntekijä. Nuorisovaltuusto oli mukana ideoimassa hanketta ja ehdottamassa mitä välineistöä pakettiautosta oli hyvä löytyä.

Tulevaisuuden hankkeena pidetään Vaikuta! -teemapäivän järjestämistä, jossa nuoret ja päättäjät kohtaavat. Teemapäivä on pelillisiä (seppo.io oppimisalusta) menetelmiä hyödyntävä tapahtumakonsepti, jonka tavoitteena innostaa ja kannustaa nuoria yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Teemapäivä mahdollistaa nuorten ja päättäjien vuorovaikutuksen sekä nuorten ajatusten ja ideoiden keräämisen kunnan päätöksenteon tueksi. Teemapäivä toteutettiin syksyllä 2021.

Luhangan kunnan oma nuorisotyö on aiemmin ollut vähäistä. Luhangan nuoret käyvät yläkoulua ja lukiota Joutsassa ja osallistuvat nuorisotyön järjestämiin tapahtumiin siellä. Luhangan kunnassa nuorisotyötä ja nuorisopalveluja päästään kehittämään vuoden 2022 alusta lähtien, kun kunnassa aloittaa hyvinvointijohtaja ja hänen työparinaan toimii syksyllä 2021 valittu sivistysjohtaja. Nuorille on suunnitteilla toimintaa yhteistyössä Joutsan kunnan kanssa ja omaa toimintaa Luhangan kunnassa esim. hankkeiden turvin.

Luhangan kunta tarjoaa kesäisin kesätöitä 16-17-vuotiaille nuorille.

5.2.2.6 Etsivä nuorisotyöntekijä

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivä nuorisotyö etsii nuoren kanssa ratkaisuja nuoren pulmiin ja kysymyksiin ja auttaa nuorta saavuttamaan tarvitsemansa palvelut.

Etsivän työn ensisijaisena tehtävänä on auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorelle varhaista tukea, jos nuori sitä itse haluaa.

Joutsassa etsivä nuorisotyöntekijä Janne Pajunen aloitti marraskuussa 2012. Etsivä nuorisotyöntekijä on projektityöntekijä, jolle haetaan hankerahaa vuosittain aluehallintovirastolta. Hallinnollisesti etsivä nuorisotyöntekijä kuuluu vapaa-aikatoimen alaisuuteen. Etsivä työskentelee tiiviissä yhteistyössä mm. yhtenäiskoulun, sosiaalitoimen, vapaa-aikatoimen, seutu tk:n, poliisin, te-toimiston ja nuorten työpajan kanssa.

Asiakkaita ohjautuu etsivälle pääasiassa TE-toimelta, sosiaalitoimelta sekä koululta. Etsivä tapaa nuoria kotona, koululla, nuorisokahvilassa sekä on yhteydessä nuoriin Facebookin ja puhelimen välityksellä.

Vuonna 2019 etsivän nuorisotyöntekijän tehtävä vakinaistettiin ja tehtävään valittiin Janne Pajunen. Etsivä nuorisotyöntekijä antaa vuosittain raportin rahoittajalle sekä myös hyvinvointi- ja sivistyslautakunnalle. Edellinen raportti on annettu syksyllä 2021.

5.2.2.7. Muu opetus- ja kulttuuritoimi

Tehtävänä on kirjastopalvelujen, elokuvatoiminnan ja paikallisen omaehtoisen kulttuuritoiminnan tukeminen.

Joutsassa on varsin hyvä kirjastotilanne, kaksi kirjaston toimipistettä, kirjastot ovat hyvin koululaisten ja päivähoitolaisten saavutettavissa. Kaikki Joutsan koululaiset käyvät säännöllisesti kirjastossa. Kirjaston ja koulun yhteistyösopimuksessa määritellään luokat, joille kirjastonkäytönopetus kuuluu. Vuonna 2020 käyttöön otettu omatoimikirjasto laajentaa kirjaston käyttöaikaa ja erityisesti nuorille omatoiminen lainaaminen ja kirjaston käyttö on todennäköisesti helppoa, koska he ovat tällaisten palvelujen tottuneita käyttäjiä.

Luhangan kunnassa toimii kaksi kirjastoa, toinen sijaitsee kirkonkylällä ja toinen Tammijärvellä. Kirjastot palvelevat eri päivinä.

5.2.3. Oppilashuolto

- Oppilashuollon kokonaisuudella tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä
- Oppilashuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus.
- Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon oppilaan ikä ja edellytykset.
- Oppilashuollon tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen ulottuvan jatkumon.
- Yhtenäiset käytännöt tukevat eri kehitysvaiheissa oppilaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista.
- Koulussa oppilashuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä.
- Ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista on koulun henkilökunnalla.
- Oppilashuollon palveluja ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut, psykiatrisen sairaanhoitajan palvelut ja kouluterveydenhuollon palvelut.
- Palveluja tarjotaan oppilaille ja huoltajille siten, että ne ovat helposti saatavilla ja niiden järjestämisen tulee toteutua lain edellyttämässä määräajassa.
- Oppilashuoltoon kuuluu lapsen ja nuoren oppimisen perusedellytyksistä, fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtiminen. Oppilashuolto käsittää sekä yhteisöllistä että yksilöllistä tukea. Tavoitteena on luoda terve ja turvallinen oppimis- ja

kouluympäristö, suojata mielenterveyttä ja ehkäistä syrjäytymistä sekä edistää koulu yhteisön hyvinvointia.

- Oppilashuollolla edistetään välittämisen, huolenpidon ja myönteisen vuorovaikutuksen toimintakulttuuria koulu yhteisössä sekä varmistetaan kaikille tasavertainen oppimisen mahdollisuus. Oppilashuollolla tuetaan yksilön ja yhteisön toimintakyvyn säilyttämistä fyysistä ja psyykkistä turvallisuutta uhkaavissa tilanteissa.
- Oppilashuollolla edistetään lapsen ja nuoren oppimista sekä tasapainoista kasvua ja kehitystä.
- Oppilashuollon tavoitteena on oppimisen esteiden, oppimisvaikeuksien sekä koulunkäyntiin liittyvien muiden ongelmien ehkäiseminen, tunnistaminen, lieventäminen ja poistaminen mahdollisimman varhain.

5.2.3.1. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013

Oppilashuoltolain viimeisen uudistus on tullut voimaan 1.8.2014 alkaen. Laki kokosi yhteen lainsäädännössä hajallaan olleet oppilas- ja opiskelijahuoltoon koskevat säännökset. Laki koskee esi- ja perusopetusta, lukiokoulutusta ja ammatillista koulutusta. Ammatillinen aikuiskoulutus ja korkeasteen koulutus on rajattu pois. Laki ei koske myöskään aamu- ja iltapäivätoimintaa, perusopetuksen ja lukion aineopiskelijoita eikä ammatillisen aikuiskoulutuksen opiskelijoita eikä oppisopimuskoulutuksena järjestettävän näyttötutkinnon valmistavan koulutuksen ja lisäkoulutuksen opiskelijoita.

Lain tavoitteena on ollut edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä ongelmien syntymistä, edistää oppilaitosyhteisön ja opiskelu ympäristön hyvinvointia, terveellisyttä ja turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä, turvata varhainen tuki sitä tarvitseville, siirtää painopistettä enemmän yhteisölliseen työhön ja ennaltaehkäisevään työhön. Lisäksi tavoitteena on turvata opiskelijoiden tarvitsemien opiskeluhoitopalveluiden yhdenvertainen saatavuus ja laatu, vahvistaa opiskeluhoitotoimintaa ja johtamista, tarjota matalan kynnyksen tukea opiskelijoille ja tukea opettajan työtä.

Lain mukaan mm. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan on kirjattava

- Keskeiset opiskelijahuoltoon koskevat tavoitteet
- Arvio opiskelijahuollon kokonaistarpeesta, käytettävissä olevista palveluista
- Toimet, joilla vahvistetaan yhteisöllistä opiskelijahuoltoon ja varhaista tukea
- Tiedot suunnitelman toteuttamisesta ja opiskeluhoitotoiminnan laadun arvioinnista.

Opiskelijahuollon suunnittelu

- Koulutuksen järjestäjän on laadittava yhteistyössä henkilöstön, opiskelijoiden ja huoltajien kanssa oppilaitoskohtainen opiskeluhoitotoimintasuunnitelma
- Suunnitelma voi olla usean oppilaitoksen yhteinen
- Suunnitelma on tarkistettava vuoden kuluessa lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tarkistamisesta.
- Oppilas- ja opiskeluhoitotoiminnan ohjausryhmä on päättänyt oppilashuollon suunnitelman muuttamisesta kuntakohtaiseksi sekä sen vuosittaisesta tarkistamisesta

Opiskeluhoitosuunnitelmaan kirjataan:

1. arvio opiskeluhoillon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista palveluista
2. toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoillon edistämiseksi ja tukitoimien järjestämiseksi.
3. yhteistyön järjestäminen
4. ns. häirintäsuunnitelma
5. toimenpiteet opiskeluhoitosuunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta)

Oikeus saada psykologi, kuraattori- tai psykiatrisen sairaanhoitajan palveluja

- Keskustelu psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä.
- Kiireellisissä tilanteissa samana tai seuraavana työpäivänä.
- Keskustelu järjestettävä myös huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella, ellei kyseessä ole vain neuvonta tai jos keskustelun järjestäminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta.
- Kuraattorin tai psykologin arvion perusteella opiskelijoilla on oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus opiskeluun ja kehitykseen liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi.
- Tarvittaessa opiskelija on ohjattava saamaan muita opiskeluhoillon palveluita tai muu erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia ja nuoria tukevaa toimintaa.
- Psykiatrisen sairaanhoitaja työskentelee lasten ja nuorten kanssa ja tapaamiset sovitaan tapauskohtaisesti. Psykologi, koulukuraattori, opettaja tai terveydenhoitaja voi ohjata/suositella nuoren tai lapsen psykiatriselle sairaanhoitajalle, mikäli tilanne sitä vaatii.

5.2.3.2 Oppilashuolto monialaisessa yhteistyössä

Oppilashuollon ohjausryhmä:

- Koulutuksen järjestäjäkohtainen
- Vastaa opiskeluhoillon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista
- Voi olla usean koulutuksen järjestäjän yhteinen tai sen tehtävät voi hoitaa muu siihen soveltuva ryhmä.

Oppilashuollon ohjausryhmällä tarkoitetaan monialaista yhteistä oppilashuollon ohjausryhmää. Sivistyslautakunta on nimennyt opiskeluhoillon ohjausryhmän. Siihen kuuluvat hyvinvointi- ja sivistysjohtaja, johtava sosiaalityöntekijä, rehtori, erityisopettaja, varhaiskasvatuksen esimies ja osastonhoitaja. Ohjausryhmä kokoontuu yleensä 4 kertaa lukuvuodessa. Ohjausryhmää johtaa ja sen koolle kutsuu hyvinvointi- ja sivistysjohtaja.

Ohjausryhmän kokoonpanoa on täydennetty suositusten mukaisesti oppilaiden sekä huoltajien edustajilla vuosien 2019 ja 2020 aikana.

Oppilashuollon kehittämistavoitteet ja tehdyt toimet

Ohjausryhmä on nimennyt kaksi edustajaa mukaan vaativan erityisen tuen VIP-verkostoon. Oppilashuollon ohjausryhmä on tarkistanut yhteisöllisen ja yksilöllisen oppilashuoltotyön toimintamallit.

Oppilashuoltotyön tavoitteeksi on asetettu seuraavat asiat:

- Oppilashuollon ohjausryhmä on lukuvuoden 2020-2021 aikana asettanut tavoitteeksi tarkistaa oppilashuollon toimintamallit THL:n laajan tarkistuslomakkeen avulla. Tarkistus on toteutettu huhti-toukokuun aikana 2021 ja käyty läpi oppilashuollon ohjausryhmässä toukokuussa 2021.
- Keväällä 2020 on oppilaille ja huoltajille teetetty kysely oppilashuollon palvelujen saatavuudesta. Koronan aiheuttama muutos näkyi lievästi, mutta vain yksi maininta oli siitä, että oppilas koki jääneensä vaille palvelua. Tavoite on, että yhtäkään tällaista kokemusta ei tule
- Koulusosiaalista työtä kehitetään ja osallistutaan mahdollisiin kehittämishankkeisiin. Koulun oman henkilöstön osaamista hyödynnetään tässä. *2021 syksyllä aloitetaan uutena toimena kasvatusohjaajan ja nepsy (neuropsykiatrinen) valmentajan työskentely.*
- tavoite on, että kuraattorityötä lisätään tällä tavoin matalalla kynnyksellä sekä läheltä saavutettavana
- varhaiseen tukeen oppimisen vaikeuksissa sekä sosiaalisten suhteiden ja tunne-elämän vaikeuksissa panostetaan. Vaativakin erityisopetus pyritään pitämään omassa kunnassa
- (YPR-ryhmä alkaen lv 2020-2021, konsultoiva erityisopetus 2018->, lukion erityisopetus 2019->)

Oppilashuollon palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta mitataan vuosittain kyselyllä.

Luhangan kunta on liittynyt mukaan oppilashuollon yhteiseen ohjausryhmään, mikä on hyödyllistä myös siksi, että palveluja tuotetaan yhteisesti.

Yhteisöllinen oppilashuolto:

Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa oppilaitoksen oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmä kokoontuu oppilashuoltosuunnitelmassa sovitun aikataulun mukaisesti kerran kuukaudessa.

Koulukohtaiseen oppilashuoltoryhmään kuuluvat rehtori, erityisopettajat, opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, etsivä nuorisotyöntekijä ja psykiatrinen sairaanhoitaja.

Rehtori toimii ryhmän kokoonkutsujana ja puheenjohtajana. Asioiden valmistelu tehdään ryhmän jäsenten yhteistyönä.

Päiväkoti Esikoiden oppilashuoltoryhmään kuuluvat varhaiskasvatuksen opettajat, neuvolan terveydenhoitaja, psykologi, sosiaalityöntekijä, terapeutteja sekä varhaiskasvatuksen esimies, joka toimii ryhmän kokoonkutsujana

Yksilökohtainen oppilashuolto:

Yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämisestä ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseen liittyvistä asioista huolehtii monialainen yksilökohtainen oppilashuolto, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Ryhmä kutsutaan koolle tarvittaessa ja kokoonkutsujana on joku koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän jäsenistä, opettaja, luokanopettaja/luokanvalvoja, oppilas itse tai hänen huoltajansa. Ryhmän kokoonpanolle tarvitaan oppilaan/huoltajan kirjallinen suostumus.

Monialainen yksilökohtainen oppilashuollollinen asiantuntijatyöryhmä

- Kootaan tapauskohtaisesti yksittäisen opiskelijan tueksi
- Asiantuntijoita voidaan nimetä vain opiskelijan tai huoltajan suostumuksella

- Asiantuntijatyöryhmän jäsen ei saa käyttää ryhmän jäsenenä saamiaan salassa pidettäviä tietoja muuhun kuin opiskeluhooltoon liittyvään tehtävään.

Luhangan kunnassa toimii lakisääteiset oppilashuollon palvelut ja osa palveluista jalkautuu Luhangan koululle ja yläluokkien palvelut tapahtuvat siellä missä nuoret opiskelevat. Syksystä 2021 alkaen Joutsan ja Luhangan kunnissa on toiminut yhteinen opiskeluhoollon ohjausryhmä.

5.2.3.3 Kouluterveydenhuolto

Joutsan kouluterveydenhuollon terveydenhoitaja hoitaa Joutsan yhtenäiskoulun, Luhangan ja Kurkiauran kyläkoulujen kouluterveydenhuollon sekä Joutsan lukion opiskeluterveydenhuollon.

Terveydenhoitaja tapaa terveystarkastuksessa vuosittain kaikki 1.-9.-luokan oppilaat ja lukion 1. vuoden opiskelijat. Laajat terveystarkastukset, joihin sisältyvät terveydenhoitajan tarkastuksen lisäksi lääkärintarkastus ja perheen tapaaminen ovat 1., 5. ja 8. luokalla. Lukion opiskelijoilla lääkärintarkastus on toisen vuoden aikana. Koululääkäri käy yhtenäiskoululla noin kerran viikossa ja kyläkouluilla kerran lukukaudessa. Lääkäriajat ovat tarkoitettu pääsääntöisesti terveystarkastuksiin ja sairaanhoitoon liittyvät asiat ohjataan terveysasemalle.

Terveydenhoitaja työskentelee yhtenäiskoululla maanantaista torstaihin ja kyläkouluilla perjantaisin. Oppilailla on mahdollisuus tavata terveydenhoitajaa ilman ajanvarausta sovittuina aikoina, jotka ovat tällä hetkellä aamuisin ennen yhdeksää (puhelinaika 8-9) sekä klo 10.30-11.30. Kyläkouluilla mahdollisuus tavata ilman ajanvarausta on käyntipäivän yhteydessä.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluista tiedotetaan koulujen nettisivuilla. Oppilaan kotiin laitetaan viesti terveystarkastuksesta joko kirjeellä tai Wilma-viestillä. Huoltajat ovat tervetulleita osallistumaan kaikkiin tarkastuksiin, mutta etenkin laajoihin terveystarkastuksiin heidän toivotaan osallistuvan.

Koko ikäluokkaa koskevat terveystarkastukset ja seulontatutkimukset muodostavat kouluterveydenhuollon rungon ja mahdollistavat jokaisen oppilaan ja hänen perheensä tapaamisen. Tapaamisen yhteydessä vanhemmille annetaan neuvontaa, vahvistusta vanhemmuuteen ja tarpeen mukaan ohjataan perhe tukimuotojen piiriin (perhetyö, sosiaalityö, erityistyöntekijät). Terveystarkastusten yhteydessä oppilaat arvioivat omaa vointiaan, suhdetta vanhempiinsa, kouluselviytymistään, kaverisuhteitaan sekä kokemuksiaan omasta terveydestään ja hyvinvoinnistaan.

Terveydenhuollon tavoite on opiskelijoiden fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen terveyden ylläpitäminen ja tukeminen. Toiminta on suunnitelmallista, oppilaskeskeistä ja kokonaisvaltaista. Siinä painottuvat terveyden edistäminen, terveyskasvatus ja terveysongelmien ennaltaehkäisy. Kun yllä mainitut asiat ovat kunnossa, oppilas jaksaa panostaa koulunkäyntiin, on motivoitunut, ja edellytykset selviytyä opinnoista paranevat. Terveydenhuolto on osa oppilashuoltoa ja koulun toimintasuunnitelmaa. Tärkeimmät yhteistyötahot ovat koulun oppilashuollon henkilöstö, oppilaiden huoltajat sekä paikallinen monitoimijainen verkosto.

Lääkärin ja terveydenhoitajan lisäksi kouluterveydenhuollossa toimii myös psykiatrinen sairaanhoitaja, joka palvelee alle 18-vuotiaita lapsia, nuoria ja heidän perheitään. Psykiatrisen sairaanhoitajan vastaanotolle voi hakeutua kaikenlaisissa kehityksessä, psyykkiseen vointiin ja jaksamiseen sekä arjen sujumiseen liittyvissä huolenaiheissa. Psykiatrinen sairaanhoitaja työskentelee tiiviissä yhteistyössä terveydenhoitajien, koulukuraattorin sekä psykologin kanssa.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto tukevat lasta ja nuorta kasvussa ja kehityksessä kohti terveyttä edistäviä valintoja tekeväksi aikuiseksi. Kouluterveydenhuollon toimilla pyritään kaventamaan terveyseroja, ehkäisemään syrjäytymistä ja tukemaan oppilaita mahdollisissa haastavissa elämäntilanteissa moniammatillisen yhteistyön keinoin, yhteistyössä perheen sekä koulun kanssa.

5.2.3.4 Koulun psykologityö

Tällä hetkellä psykologipalvelu toteutetaan ostopalveluna ja työ kohdistuu psykologin tutkimuksiin. Yksilöllinen tutkimustarve kartoitetaan oppilashuollon monitoimijaisessa tiimissä.

Psykologi kouluilla on perusterveydenhuollon arvioiva työntekijä. Psykologi työskentelee asiantuntijatehtävässä oppilashuollossa yhteistyössä eri ammattiryhmien kanssa. Uudistunut oppilashuoltolaki määrittelee, että psykologin tulee olla läsnä kouluympäristössä, oppilaiden ja opettajien tavoitettavissa. Psykologityön keskeinen osuus on yhteistyö oppilaiden vanhempien kanssa. Psykologityö perusterveydenhuollossa käsittää ennaltaehkäisevän ja korjaavan työn sekä konsultatiivisen työn. Psykologin työn painotus tulisi olla ennaltaehkäisevässä toiminnassa.

Ennaltaehkäisevä ja korjaava osuus tarkoittaa asiakastyötä. Asiakastyö sisältää arviojaksojen toteuttamisen, supportiiviset tapaamiset ja psykologiset tutkimukset sekä vanhemmuuden tuki- ja neuvontakäyntejä. Mikäli lapsi on asiakkuudessa, huoltaja on työskentelyssä mukana. Psykologi hoitaa kouluvalmius- ja oppimisvaikeustutkimusprosessit, tekee arvion jatkotutkimustarpeesta ja ohjaa kuntoutusprosessia perustasolla erikoissairaanhoidon tai lastentutkimusklinikan ohjeistuksella. Ennaltaehkäisevää työtä on niin ikään yhteisö- ja ryhmätasoinen työ. Konsultatiivinen työ käsittää pedagogiset konsultaatiot sekä oppilashuoltotyön. Psykologi osallistuu asiantuntijana tiedonsiirtopalaveriin ja oppilaitoskohtaiseen yhteisölliseen oppilashuoltoryhmään, joka ei enää nykyään käsittele yksittäistä opiskelijaa koskevia asioita. Psykologi on opiskelijan ja tämän vanhempien suostumuksella läsnä monialaisessa yksilökohtaisessa oppilashuollollisessa palaverissa, joka kootaan tarpeen mukaan yksittäisen opiskelijan tueksi.

Psykologin työtä ohjaa ammattieettinen ohjeisto ja psykologilla on vaitiolovelvollisuus. Käytössä on keskustelutapaamisten lisäksi tieteelliseen tutkimukseen perustuvat testimenetelmät. Psykologipalvelut ovat asiakkaille maksuttomia perusterveydenhuollossa. Työskentelyyn tarvitaan aina asiakkaan suostumus ja motivaatio.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 1287/2013 mukaan järjestettävillä opiskeluhuollon koulupsykologin palveluilla:

Tarkoitetaan opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, edistetään osaltaan koulu- ja opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä opiskelijoiden perheiden ja muiden läheisten kanssa, tuetaan opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä psyykkisiä valmiuksia, turvataan varhainen tuki, yhdenvertainen saatavuus ja palveluiden laatu. Lisäksi edistetään oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä sekä vahvistetaan opiskeluhuollon toteutumista monialaisena yhteistyönä.

Psykologilla on mahdollisuus vaikuttaa kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön sekä ryhmätasoiseen työskentelyyn kouluilla. Psykologi voi tarjota työrauhaa lisääviä menetelmiä. Työssä pyritään kehittämään ja suunnittelemaan lasten pelaamista ja päihteidenkäyttöä vähentävää ennaltaehkäisevää työtä. Turvataitoja sekä tunteiden tunnistamista ja sosiaalisia valmiuksia

vahvistavaa työskentelyä on mahdollista toteuttaa ryhmämuotoisina interventioina. Aihepiirejä voidaan käsitellä myös vanhempainilloissa.

Luhangan koulussa psykologi käy tarpeen mukaan ja osallistuu oppilashuollon toimintaan.

5.2.3.5 Koulukuraattorin palvelut

Keväällä 2022 kuraattori on paikalla Joutsan kouluissa kolmena päivänä viikossa. Oppilas ja/tai huoltaja voivat olla suoraan yhteydessä kuraattoriin. Ryhmänohjaaja, aineopettaja, opinto-ohjaaja tai jokin muu taho voivat myös ohjata oppilaan kuraattorin palveluiden piiriin, kun on tarve saada kohdennettua yksilöllistä ohjausta, tukea ja neuvontaa. Keskeistä on löytää oppilaan omat voimavarat ja vahvuudet ja kartoittaa oppilaan tukiverkostoa sekä kokonaistilannetta. Kuraattori pyrkii auttamaan oppilasta elämänhallinnallisissa sekä sosiaalisten ja taloudellisten ongelmien ratkaisemisessa. Kuraattori ohjaa nuoren tarvittaessa koulun ulkopuolisten tukipalveluiden piiriin. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat sosiaali-, terveys- ja nuorisotoimi sekä kolmannen sektorin palvelut.

Kuraattori toimii yhteistyössä koulun henkilöstön, opiskelijoiden, huoltajien sekä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Kuraattori on koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän jäsen ja on mukana sellaisissa kehittämistyöryhmissä, joissa on kyse oppilaiden hyvinvointiin liittyvistä asioista. Kuraattori on koulun sosiaalityöntekijä, jonka vastuualueeseen kuuluu psykososiaalinen oppilashuoltotyö tavoitteenaan edistää sosiaalista hyvinvointia koulussa, tukea yksittäisiä oppilaita ongelmatilanteissa sekä ennalta ehkäisevä työ.

Muutokset lasten ja nuorten elämäntavoissa ja olosuhteissa luovat uusia haasteita koulukuraattorityön kehittämiseksi. Media välittää tulevaisuuden uhkakuvia, joiden vaikutukset ulottuvat myös lasten ja nuorten ajatusmaailmaan. Nuorten peli- ja nettiriippuvuus ovat lisääntyvä ongelma. Perherakenteen muutokset, kuten avioero, yksinhuoltajuus ja uusperhe, työelämän koventuneet vaatimukset sekä läheisten muodostamien tukiverkostojen vähäisyys asettavat suuria paineita vanhemmuudelle. Lisääntyviä haasteita tuottaa myös monikulttuurisuus.

5.2.3.6 Oppilashuollon haasteet ja kehittämisehdotukset

Kouluikäiset lapset:

Vanhemmuuden tukeminen.

Joutsan alueella psykologin työ jakautuu kolmen kunnan (Luhanka, Toivakka, Joutsa) väestövastuun osalle ja kolmen koulun psykologityön tarpeeseen. Psykologityön painopiste on lapsiperheiden kanssa työskentelyssä ja mahdollisuus työskentelyyn kouluympäristössä on parantunut. Työkenttä on kuitenkin laaja. Väestövastuun psykologityö käsittää mm. elämänmuutosten ja -kriisien tilanteissa supportiiviseen tarpeeseen vastaamisen, opiskelevien nuorten ja aikuisten oppimisvaikeustutkimuksia, neuvolan ja koulun asiakkaiden psykologisen työn.

Neuvolaikäisten lasten osalta haasteena on vanhemmuuden ja lapsen ohjaamisen taitojen kehittyminen. Neuvola tunnistaa pikkulapsiperheiden haasteet.

Haasteena on kehittää uusia menetelmiä ja välineitä osallisuuden ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Oppilashuollossa pitäisi pohtia keinoja yhteisöllisyyden lisäämiseksi. Sosiaalisesta mediasta on muodostunut uudenlainen toimintaympäristö lapsille ja nuorille, johon kytkeytyy uusia ilmiöitä, mm. verkossa tapahtuvaa kiusaamista, joka lisää haasteita oppilashuollolle.

- Kouluterveyskyselyn hyödyntäminen laadittaessa kunnan lapsia ja nuoria koskevaa hyvinvointisuunnitelmaa ja hallinnonalakohtaista palvelustrategiaa.
- Työn painotusta ennaltaehkäisevään työhön ja varhaiseen tukeen asiakasvastaanottotyön ja ongelmatapausten hoitamisen ohella.
- Harrastekalenteri kunnan alueella tarjottavista palveluista kunnan kotisivuille.
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman näkyminen kunnan kotisivuilla.

Maaliskuussa 2021 on Seututerveyskeskus saanut ostopalveluna psykologipalvelut järjestymään oppimisvalmiustutkimuksiin.

Terveyskeskuspsykologi:

- Edelleen tavoitteena resurssien lisääminen perheiden tukemiseen ja nuorten mielenterveyden tukemiseen. Huolena lisääntyvä syrjäytymisen kehityspolku peliriippuvuuksien kehittymisen vuoksi, mikä näkyy elämänhallinnan menettämisenä.
- Yhteiskunnan ulkopuolelle joutuneiden nuorten kehityspolkujen muuttamisen tavoite:
- Syrjäytyneen nuoren tai nuoren aikuisen tilanteen muuttaminen on vaikeaa muutoin, kuin laitostenmuotoisessa kuntoutuksessa, mikä on hintavaa. Vaikuttaminen tulisi suunnata vanhemmuuteen.

5.2.4 Lastensuojelu

Lastensuojelun tarkoituksena on turvata lapsen hoito ja kasvatus, tasapainoinen kehitys ja virikkeitä antava kasvuympäristö (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417). Lain mukaan lapsena pidetään alle 18-vuotiasta. Lastensuojeluasia tulee vireille hakemuksesta, lastensuojeluilmoituksesta tai kun sosiaalityöntekijä tai muu lastensuojelun työntekijä on muutoin saanut tietää lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta.

Ilmoitusvelvollisia lastensuojeluasiassa ovat mm. sosiaali- ja terveydenhuollon, opetustoimen, nuorisotoimen, poliisitoimen ja seurakunnan palveluksessa olevat sekä turvapaikanhakijoiden vastaanottoa ja hätäkeskustoimintaa harjoittavan yksikön palveluksessa olevat henkilöt. Edellä mainituilla tahoilla on velvollisuus salassapitosäynnösten estämättä tehdä hoidon tai huolenpidon tarpeesta olevasta lapsesta lastensuojeluilmoitus sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle. Jos voidaan arvioida, että lapsi on vaarassa ja hänen tilanteensa edellyttää lastensuojelutarpeen selvittämistä, ilmoitus on aina tehtävä. Kynnys ilmoitukseen on siten matala.

Lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun prosessia johtaa lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä, joka päättää, käynnistääkö lastensuojeluilmoitus nykyisen sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain mukaisen palvelutarpeen arvion, joka sisältää lastensuojelutarpeen selvityksen. Palvelutarpeen arvio pitää lain mukaan tehdä kolmen kuukauden kuluessa lastensuojeluilmoituksen saapumisesta. Palvelutarpeen arvion ja lastensuojelutarpeen selvityksen valmistuttua sosiaalityöntekijä päättää, johtaako selvitys lastensuojeluasiakkuuden alkamiseen, sosiaalihuoltolain mukaisen asiakkuuden

alkamiseen vai päätetäänkö asiakkuus. Jos asiakkuus alkaa, siihen sisältyy yleensä aina lastensuojelulain tai sosiaalihuoltolain mukaisia tukitoimia lapselle tai perheelle.

Lastensuojelulain mukaan viranomaistahot ja viranomaisessa työskentelevät henkilöt ovat velvollisia tekemään ennakkollisen lastensuojeluilmoituksen ennen lapsen syntymää, jos on perusteltua syytä epäillä, että syntyvä lapsi tulee tarvitsemaan lastensuojelun tukitoimia välittömästi syntymänsä jälkeen. Lastensuojelun asiakkuus alkaa lapsen syntymän jälkeen. Kyseessä voi olla esimerkiksi merkittävä päihteiden käyttö, teiniraskaus tai perheväkivalta. Ennakollisen lastensuojeluilmoituksen tarkoituksena on ensisijaisesti turvata odottavalle äidille ja lapsen tulevalle perheelle riittävät tukitoimet jo raskausaikana.

Jos lapsi siirtyy lastensuojelun avohuollon asiakkaaksi, hänelle järjestetään erilaisia lastensuojelun avohuollon tukitoimia, esim. perhetyötä, tukiperhe, tukihenkilö, ym. On myös mahdollista, että lapsi päätetään ottaa huostaan tai sijoittaa avohuollon tukitoimena. Sosiaalityöntekijä valmistelee lapsen ja perheen yksityisyyteen puuttuvia päätöksiä ja vastaa kiireellisten toimenpiteiden toteuttamisesta.

Lastensuojeluilmoitusten syyt

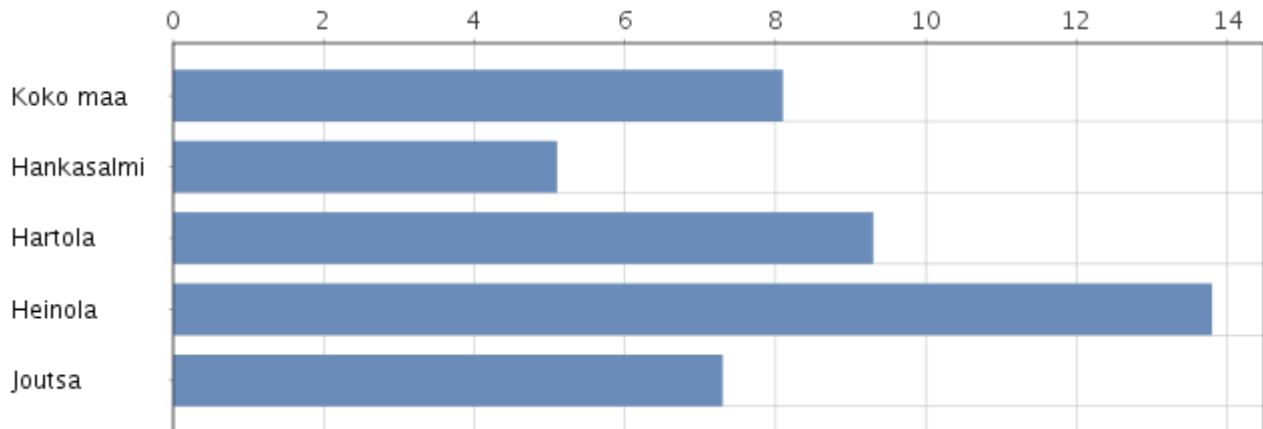
Lastensuojeluilmoitusten huolia olivat koulusta poissaolot ja koulunkäynnin laiminlyönnit, keskittymisvaikeudet, motivaatio-ongelmat, uhmakkuus ja sääntöjen rikkominen, lasten ja nuorten päihteiden käyttö tai päihteiden hallussapito, rikollisuus, käytösongelmat, perheväkivalta tai huoli lapsen olemuksesta, ahdistuneisuus ja pelot sekä ja väkivaltainen käyttäytyminen. Perheeseen liittyviä huolia ovat lasten huoltoon ja kasvatukseen liittyvät asiat, päihteiden käyttö, perheväkivalta ja mielenterveysongelmat. Ennakollinen lastensuojeluilmoitus tarkoittaa, että lastensuojeluilmoitus tehdään vielä syntymättömästä lapsesta.

Alla olevassa taulukossa on kuvattu Joutsan ja Luhangan lastensuojelun tilastoja vuosilta 2020-2021.

	2020	2021
Lastensuojeluilmoitukset	Joutsa 80	Joutsa 114
	Luhanka 0	Luhanka 1
Vuoden aikana tulleet yhteydenotot sosiaali-huoltoon lapsen tuen tarpeen arvioimiseksi	Joutsa 12	Joutsa 11
	Luhanka 2	Luhanka 4
Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleet lapset (lukumäärä)	Joutsa 29	Joutsa 18
	Luhanka 0	Luhanka 2
Palvelutarpeen arviointi (lasten lukumäärä)	Joutsa 25	Joutsa 19
	Luhanka 0	Luhanka 1

Vuoden aikana sijoituksessa olleet lapset 0-17 v.	Joutsa 14	Joutsa 13
	Luhanka 1	Luhanka 1

Seuraavassa kuvioissa on verrattu Hankasalmen, Hartolan, Heinolan, Joutsan ja koko maan lastensuojeluilmoitusten määriä prosentteina 0–17-vuotiaista koko väestöstä vuonna 2021.

KUVIO: 0-17 VUOTIAAT LAPSET, JOISTA ON TEHTY LASTENSUOJELUILMOITUS, % VASTAAVANIKAISESTÄ VÄESTÖSTÄ.

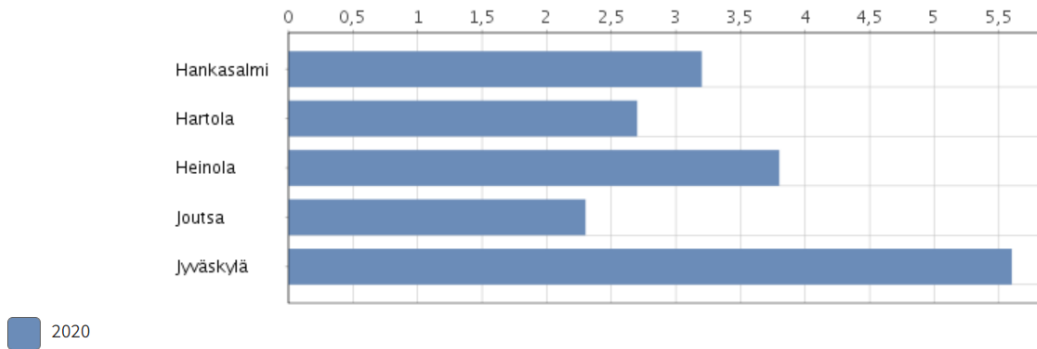
Luhangan kunnassa lastensuojeluilmoitusten suhteutettuna asukasmäärään ei poikkea lähikuntien vastaavista määristä. Ilmoituksia käsitellään noin 1–5 kpl vuodessa.

Lastensuojelun huostaanotot ja avohuollon sijoitukset

Vuoden 2020 aikana huostaanoton perusteella sijoitettuna oli 14 lasta joutsalaista lasta. Näistä 8 oli perhehoidossa, 6 ammatillisessa perhekodissa, perhekodissa tai lastensuojelulaitoksessa. Sijoitukset tulee lain mukaan järjestää ensisijaisesti perhehoitona, jos se on lapsen tai nuoren edunmukaista. Luhangan kunnassa oli vuonna 2020 yksi huostaanotettu ja perhehoitoon sijoitettu lapsi. Vuonna 2021 vastaavasti huostaanoton perusteella sijoitettuna oli 13 lasta. Joista 6 lasta oli perhehoidossa ja 7 lasta oli sijoitettuna ammatillisessa perhekodissa tai laitoksessa. Luhangassa yksi huostassa oleva perhehoitoon sijoitettu lapsi.

Seuraavassa kuvioissa on verrattu Hankasalmen, Hartolan, Heinolan, Joutsan ja Jyväskylän lastensuojelun avohuollon asiakasmäärät prosentteina 0–17-vuotiaista koko väestöstä vuonna 2020.

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0 - 17-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL) info ind. 1245

Indikaattori ilmaisee vuoden aikana lastensuojelun avohuollon asiakkaina olleiden 0–17-vuotiaiden lasten osuuden prosentteina vastaavanikäisestä väestöstä. Avohuollon tukitoimet käsittävät lapsen ja nuoren tukimisen, toimeentulon, koulunkäynnin ja harrastamisen turvaamisen sekä muut tarpeen vaatimat tukitoimet. Avohuollon tukitoimiin kuuluvat myös perheen tuki ja kuntoutus.

Lastensuojelun henkilöstöresurssit

Joutsan kunnassa on johtava sosiaalityöntekijä, sosiaalityöntekijä, 2 sosiaaliohjaaja, palveluohjaaja, sosiaalipalveluiden toimistos sihteeri sekä kaksi perhetyöntekijää. Osan työntekijöiden työpanos keskittyy aikuissosiaalityöhön, ikäihmisten palveluohjaukseen ja vammaispalveluihin. Lasten- ja perheiden sosiaalityötä tekevät pääsääntöisesti sosiaalityöntekijä, sosiaaliohjaaja sekä perhetyöntekijät. Vuoden 2022 maaliskuussa aloitti Joutsan ja Luhangan koulukuraattori-perhetyöntekijä työskentelyn. Tätä ennen koulukuraattorityötä teki sosiaaliohjaaja 25 % työaika panostuksella. Nyt tehtävä jakautuu siten, että Joutsan kouluissa kuraattorityöhön on varattu 60 % työajasta sekä Luhangan koulukuraattori ja perhetyöhön 40 % työajasta. Lapsiperheiden kotipalvelun palvelut tuotetaan ostopalveluina yksityiseltä palveluntuottajalta.

Joutsan ja Luhangan kunnan lastenvalvojan palvelut tuotetaan Jyväskylän kaupungin perheoikeudellisten palvelujen yksiköstä. Sosiaalipäivystyksestä vastaa Keski-Suomen sosiaali- ja kriisipäivystys. Muutos astui voimaan vuoden 2022 alusta.

Lastensuojelun palvelujärjestelmä

Lastensuojelun palvelujärjestelmällä vastataan lastensuojelun tarpeisiin. Lastensuojelua on lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua toteutetaan tekemällä lastensuojelutarpeen selvitys ja asiakassuunnitelma sekä järjestämällä avohuollon tukitoimia. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua ovat myös lapsen kiireellinen sijoitus ja huostaanotto sekä niihin liittyvä sijaishuolto ja jälkihuolto.

Sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 velvoittaa kunnat järjestämään palveluja myös lapsiperheille ilman lastensuojelun asiakkuutta. Sosiaalihuoltolain mukaisiin palveluihin kuuluvat mm. lapsiperheiden kotipalvelu, perhetyö ja tukiperhetoiminta.

Lapsiperheiden palveluiden tarpeesta voidaan ilmoittaa yhteistyössä lapsen tai perheen kanssa huolilomakkeella (Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi), jos lapsen tai perheen palvelun tarve ei edellytä lastensuojeluilmoituksen tekemistä.

SOSIAALIHUOLLON PALVELUT JA TUKITOIMET JOUTSASSA

Perhesosiaalityö ja sosiaalihojaus

Perhesosiaalityö on perheiden tuen tarpeen arviointiin pohjautuvaa kokonaisvaltaista asiakas- ja asiantuntijatyötä. Sosiaalihojaus on perheen tai sen yksittäisen jäsenen ohjaamista ja tukemista elämän eri tilanteissa. Molemmista työskentelyn tavoitteena on tukea asiakasta/perhettä muutokseen, sekä vahvistaa perheen omia toimintaedellytyksiä ja osallisuutta.

Työskentely on tavoitteellista ja kuntouttavaa toimintaa, jota tehdään yhteistyössä perheen ja heidän läheistensä, sekä tarvittaessa perheen muun verkoston kanssa. Perhesosiaalityön työskentelyn tukena voidaan käyttää myös muita sosiaalihuoltolain mukaisia palveluita, kuten esim. kotipalvelua ja varhaisentuen perhetyötä tai -ohjausta.

Varhaisen tuen perheohjaus TERHO ja perhetyö

Perheohjaus ja perhetyö tarjoavat tukea, neuvontaa ja ohjausta lapsiperheille, sekä lasta odottaville perheille. Työskentelyn tavoitteena on auttaa perheitä löytämään apua ja ratkaisuja arjen haastaviin tilanteisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Työskentelyä toteutetaan tarvittaessa yhteistyössä neuvolan, päivähoidon, koulun tai sosiaalitoimen, sekä muiden perheiden kanssa työskentelevien tahojen kanssa.

Varhaisentuen perheohjaus TERHO on lyhytkestoista ohjausta ja neuvontaa, jonka tavoitteena on tarjota tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Perhe voi olla suoraan yhteydessä perheohjaajaan ja sopia tapaamisen toimistolle, perheen kotiin tai muuhun perheen toivomaan paikkaan esim. neuvolaan tai varhaiskasvatukseen. Perheohjaaja voi tarvittaessa ohjata perheen pidempikestoisen perhetyön piiriin.

Perhetyö perustuu sosiaalityöntekijän tekemään palvelutarpeen arvioon ja yhdessä tehtävään asiakassuunnitelmaan. Perhetyöntekijän tapaamiset toteutetaan pääsääntöisesti kotikäynteinä, mutta myös tapaamiset toimistolla tai muissa toimintaympäristöissä ovat mahdollisia. Perhetyö on maksuton, sosiaalihuoltolakiin perustuva palvelu. Perhetyötä voi hakea tekemällä yhteydenoton sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi.

Lastensuojelun tehostettu perhetyö

Tehostettu perhetyö voi auttaa, kun perhe tarvitsee intensiivistä tukea arjen kuormittaviin ja vaikeisiin tilanteisiin. Vaikeissa ja haastavissa elämäntilanteissa perheen tilanne saattaa kriisiytyä niin, ettei perhe selviydy tilanteesta omin voimin. Lastensuojelun perhetyön sisältönä on mm. muutostyöskentely perheen vuorovaikutuksen, vanhemmuuden ja arjen käytäntöjen tukemiseksi perhekohtaisten tavoitteiden mukaisesti. Tehostettu perhetyö on lapsen/nuoren ja perheen arjessa tapahtuvaa tukemista ja ohjausta. Työskentelyn tavoitteena on vahvistaa perheenjäsenten voimavaroja, sekä vanhempien kykyä huolehtia lapsen tarpeista, turvallisuudesta, kasvusta ja

hyvinvoinnista. Vanhempia tuetaan ja ohjataan lasten kasvatuksessa ja kodin arkirutiinien hallinnassa.

Tehostettua perhetyötä tehdään pääsääntöisesti perheen kodissa, mutta on tarvittaessa myös yhteistyötä sosiaalityön, koulun, päiväkodin, terveystalveluiden ja muiden perheen tarvitsemien tukipalveluiden kanssa. Tehostetun perhetyön asiakkaaksi tullaan lastensuojelun sosiaalityöntekijän kautta.

Työskentely perustuu perheen ja sosiaalityöntekijän kanssa tehtävään suunnitelmaan, jonka lähtökohtana on kunkin perheen yksilölliset tarpeet. Suunnitelmassa määritellään työskentelyn tavoitteet, sekä perheen kanssa yhdessä sovittuja keinoja niihin pääsemiseksi. Työskentelyn etenemistä arvioidaan ajoittain yhteistyössä sosiaalityöntekijöiden kanssa. Näissä väliarviointipalavereissa voidaan todeta perheen arjessa tapahtunut muutos, pohtia uusia eteen nousseita haasteita ja muokata työskentelysuunnitelmaa. Työskentelyn tavoitteena on perheen itsenäisen toimintakyvyn ja elämänhallinnan lisääminen ja että perhe jatkaa muutoksen jälkeen elämäänsä omin avuin tai muiden sopivien tukitoimien avulla.

Lapsiperheiden kotipalvelu

Lapsiperheiden kotipalvelu on lastenhoitoa tai välttämätöntä kodinhoitoapua perheen kotiin. Kodinhoitoa tehdään mahdollisuuksien mukaan aina yhdessä perheenjäsenten kanssa. Välttämätön kodinhoito voi olla esimerkiksi imurointia, ruuan laittoa tai pyykinpesua. Kotipalvelua annetaan sairauden, synnytyksen, vamman tai muun vastaavanlaisen toimintakykyä alentavan syyn tai erityisen perhe- tai elämäntilanteen perusteella. Lapsiperheiden kotipalvelu perustuu laadittuun suunnitelmaan, jossa sovitaan työskentelyn tavoitteet, tuen ja avun tuntimäärä, työskentelyaika perheessä sekä työn sisältö.

Lapsiperheiden kotipalvelu on maksullista ja maksun suuruus riippuu siitä, että onko palvelu tilapäistä (1–3 kertaa) vai säännöllistä. Tilapäisessä kotipalvelussa on kiinteät tuntimaksut, säännöllisen kotipalvelun asiakasmaksu määräytyy kuukausittaisen tuntimäärän mukaan. Kuukausimaksun määrään vaikuttavat perheen koko ja tulot. Lapsiperheiden kotipalvelua ostetaan niin Joutsassa kuin Luhangassakin yksityiseltä palveluntuottajalta.

Tukiperhe- ja tukihenkilötoiminta

Tukiperhe- ja tukihenkilötoiminta kohdennetaan etupäässä erityistä tukea tarvitseville lapsille, mutta niitä voidaan järjestää myös muille näitä palveluja tarvitseville. Tukihenkilön tai -perheen järjestäminen perustuu palvelutarpeeseen ja asiakassuunnitelmaan. Lisäksi on tärkeää tehdä selkeä sopimus ja suunnitelma tukisuhteen tavoitteista, tiiviystä ja kestosta.

Tukiperheet ovat tavallisia perheitä. Perheet ovat käyneet tukiperhekoulutuksen ja toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen. Tukiperhe voi auttaa esim. tilanteissa, joissa perheellä ei ole muuta tukiverkostoa ja arki on kuormittavaa. Myös esim. vanhempien vaikea ero tai muu perhettä kohdannut kriisitilanne voi olla peruste tukiperheen saamiselle. Tukiperhetoiminnassa lapsi osallistuu normaaliin arkielämään tukiperheessä ja yöpyy tukiperheen luona esimerkiksi viikonloppuisin tai sovittaessa pidempään, kuten loman aikana.

Tukihenkilö on turvallinen aikuinen, jonka työskentely kohdentuu lapseen. Tukihenkilö helpottaa perheen kuormitusta tukemalla arjen sujumista, viettämällä aikaa lapsen tai lasten kanssa, viemällä lasta harrasteisiin, innostamalla ja tukemalla esimerkiksi koulunkäynnissä tai itsenäiseen elämään siirtymisessä. Tukihenkilötoiminta voi olla vapaaehtoistyötä tai ammatillista toimintaa.

Sosiaaliasiamies

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus (KOSKE) tuottaa sosiaaliasiamiehen palvelut Keski-Suomen kuntiin. Sosiaaliasiamies neuvoo ja ohjaa julkisen ja yksityisen sosiaalihuollon asiakasta asiakaslain soveltamiseen liittyvissä kysymyksissä, voi toimia sovittelijana asiakkaan ja palvelun tuottajan välillä, avustaa tarvittaessa muistutuksen tekemisessä, tiedottaa asiakkaiden oikeuksista ja toimii oikeuksien edistämiseksi ja toteuttamiseksi, seuraa asiakkaan aseman ja oikeuksien kehitystä ja antaa siitä vuosittain selvityksen kunnanhallitukselle.

Yhteystiedot: Sosiaaliasiamies Eija Hiekka

Puhelinaika ma-to klo 9-11

p. 044 265 1080

sosiaaliasiamies(at)koske.fi

Kehittämisehdotuksia

- Sosiaalihooltolain mukaisen perhetyön varhaisen tuen perheohjauksen juurruttaminen osaksi perhekeskus-toimintaa
- Systemisen lastensuojelun – mallin käyttöönotto ja tiimikäytänteiden saaminen osaksi lastensuojeluin toimintamallia ja monialaista yhteistyötä
- Luhangan kunnan kotipalvelun perhetyötä tehdään kotihoidosta käsin resurssien puitteissa tai ostopalveluna yksityiseltä palveluntuottajalta. Lastensuojelun perhetyön palvelut on pääasiassa ostettu yksityisiltä palveluntuottajilta.

5.2.5 Perheneuvola

Perheneuvolan tehtävänä on tukea ja edistää lasten ja perheiden myönteistä kehitystä. Perheneuvola järjestää:

1. ohjausta, neuvontaa ja muuta asiantuntija-apua ihmissuhteisiin, perhe-elämään ja lasten kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä
2. tutkimusta ja hoitoa lasten kasvatukseen ja perhe-elämään liittyvissä ongelmissa

Joutsa ja Luhanka ostavat perheneuvolapalvelut Jyväskylän kaupungin perheneuvolalta. Perhe voi omatoimisesti hakeutua perheneuvolan asiakkaaksi. Perheneuvolakäynnit laskutetaan sosiaalitoimesta.

Luhangan kunnan perheneuvolan palveluiden tarve on ollut ajoittaista.

5.2.7 Seurakunta

Seurakunnan kasvatustyössä halutaan tukea lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä. Toiminnassa pidetään esillä kristillisiä arvoja ja rakennetaan seurakuntayhteyttä. Pyrimme myös vastaamaan perheiden ajankohtaisiin tarpeisiin ja huolenaiheisiin.

Seurakunta järjestää avointa toimintaa eri-ikäisille lapsille ja heidän perheilleen:

- Pienten lasten perheille perhekerhoja sekä 3-5-vuotiaille päiväkerhoja.
- Kesäleirit 6-7-vuotiaille.
- Koululaisten iltapäivätoimintaa järjestetään yhdessä Joutsan kunnan sivistystoimen kanssa Joutsan yhtenäiskoulun tuntumassa.
- Leiritoimintaa 8-19-vuotiaille. Leirejä järjestetään yhteistyössä Joutsan kunnan ja/tai Toivakan-Joutsan 4H kanssa.
- Viikoittaista kerhotoimintaa pyritään tarjoamaan alakouluikäisille.
- Rippikouluikäisistä seurakunnan jäsenistä lähes kaikki käyvät rippikoulun.
- Nuorilla on mahdollisuus käydä isoskoulutus ja toimia leireillä isosena.

Seurakunta mukana myös koulumaailmassa päivänavauksien, koulukirkkojen, tuntivierailujen yms. toiminnan kautta.

Huolenaiheet / Haasteet:

- Yksinäisten ja syrjäytyneiden lasten ja nuorten auttaminen.
- Alakouluikäisten toimintaan osallistuminen laskussa esim. kerhojen ja leirien osalta.
- Nuorisotyönohjaajan virkasuhteen osa-aikaistaminen 10/2018 alkaen luo omat haasteensa nuorisotyöhön.

Luhangassa kappeliseurakunta järjestää kerran viikossa alle kouluikäisille kerhotoimintaa. Seurakunnan kanssa tehdään muutenkin moninaista yhteistyötä.

5.2.8 Yhdistykset

MLL

Joutsassa toimii 2 MLL:n paikallisyhdistystä, Joutsan ja Leivonmäen paikallisyhdistykset. MLL:n toimintaan kuuluu viikoittain kokoontuva perhekahvila ja mm. aktiivinen lapsiperheiden puolesta puhuminen ja kannanottojen ja asioiden eteenpäin vieminen kunnassa.

Luhangassa toimii aktiivinen oma paikallisyhdistys

Toivakan-Joutsan 4H-yhdistys

4H antaa lapsille ja nuorille mahdollisuuden löytää omat vahvuutensa tekemällä oppien. Luomme harrastuksen kautta turvallisen ja vastuullisen polun aktiiviseen ja kestäväan elämäntapaan, työelämään ja yrittäjyyteen.

Tavoitteenamme on, että 4H-toiminnassa mukana olevista lapsista kasvaa aktiivisia, vastuullisia ja yritteliäitä nuoria. 4H-toiminta tukee kaikissa ikävaiheissa lapsen ja nuoren kasvua kestäväan elämäntapaan, työhön ja yrittäjyyteen. Kestävä elämäntapa tarkoittaa 4H-järjestössä ruokakasvatusta, kädentaitoja, nuorten kestäväan metsä- ja luontosuhteen rakentumisen tukemista sekä kestäviin valintoihin kannustamista.

lisää toiminnastamme: www.toivakka-joutsa.4h.fi

Lisäksi Joutsassa toimii monia yhdistyksiä, jotka järjestävät nuorille ohjattua liikuntaa, moottorikerho-toimintaa jne. Näiden yhdistysten toiminta on arvokasta, pääosin vapaaehtoistoimintaa ja niiden kautta lapsille ja nuorille tulee erinomaisia mahdollisuuksia päästä käyttämään taitojaan mm. liikunnan ja taiteen parissa.

5.2.9 Päihde- ja mielenterveystyö

Mielenterveystoimisto hoitaa pääasiassa aikuisia psykiatrisia asiakkaita, jolloin on tärkeää lasten ja nuorten huomioiminen vanhempien sairastuttua. Työskentelyssä toteutetaan Lapset Puheeksi – menetelmää. Lapsiperheneuvonpitoja pidetään silloin kun on herännyt huoli jostakin lapsesta. Päihdesairaanhoidajan palvelut järjestää Keski-Suomen Seututerveyskeskus. Lasten ja nuorten psykiatrinen sairaanhoitaja Joutsassa (osan aikaa) palvelee lapsia ja nuoria erilaisissa elämäntilanteisiin liittyvine kriisien ja huolien osalta.

Luhangan kunnassa palvelut järjestää Keski-Suomen Seututerveyskeskus.
Luhangan ja Joutsan kunnalla on yhteinen ehkäisevän päihdetyön työryhmä.

5.2.10 Poliisi

Poliisi pyrkii osaltaan edistämään lasten ja nuorten hyvinvointia puuttamalla aktiivisesti nuorten aiheuttamiin rikoksiin ja häiriöihin. Yksi Joutsan poliiseista tekee koulupoliisin tehtäviä. Yhteistyö vanhempien ja kunnan sosiaalipuolen kanssa on poliisin mukaan toiminut erittäin hyvin.

Poliisi käy kouluilla pitämässä päihdevalistusta 6lk:lle sekä myöhemmin 8. lk:lle. Oppitunnit toteutetaan lähinnä koulun pyynnöstä eli mihinkään varsinaiseen opintosuunnitelmaan niitä ei ole kirjattu.

Lisäksi poliisi käy pitämässä ns. mopovalistusta 8. luokille ja samalla käydään läpi liikenteen pelisääntöjä.

Poliisi on käynyt kouluilla selvittelemässä myös sellaisia häiriötekijöitä, joita koulut eivät ole sisäisesti pystyneet saamaan järjestykseen. Tällaisia ovat mm. tupakointi-, kiusaamis- ja vahingontekoasiat. Koulujen pyynnöstä poliisi vierailee myös koulujen järjestämissä vanhempainilloissa sekä muissa vastaavissa tilaisuuksissa.

Yhteistyö koulujen kanssa on parantunut viimeisien vuosien aikana.

Poliisi puuttuu aktiivisesti varsinkin keväisin esille tulevaan nuorten alkoholin käyttöön yleisillä paikoilla. Aktiivinen puuttuminen on vähentänyt selvästi ns. julkijuopottelua.

Toiveena olisi, että kaikki sellaiset esille tulevat vihjeet tai tiedot, jotka koskevat poliisin toimivaltaan kuuluvia asioita tuotaisiin poliisin tietoon, jotta voisimme puuttua asioihin ajoissa.

Luhangassa ovat aktiivisia samat yhteistyön muodot kuin Joutsassa.

5.2.12 Joutsan Nuorten työpaja -hanke

Joutsan TyöVarikon - Nuorten työpaja -hanke käynnistyi 1.7.2011. Joutsan Nuorten työpaja -hankkeelle on myönnetty vuosittain valtionavustusta nuorten työpajatoimintaan. Nuorten työpaja -hanketta hallinnoi Joutsan kunnan perusturvaosasto. Nuorten työpajan asiakaskunta muodostuu joutsalaisista alle 29- vuotiaista nuorista, joilla on haasteita sijoittua avoimille työmarkkinoille ja koulutukseen tai sellaisia elämän hallinnallisia puutteita, jotka tuovat haasteita nuoren arkeen.

Nuorten on mahdollista tulla TyöVarikon nuorten työpajalle sosiaaliseen kuntoutukseen, kuntouttavaan työtoimintaan tai työkokeiluun. Myös pajakoulu ja muut järjestelyt peruskoululaisen koulunkäynnin tueksi ovat harkitusti mahdollisia. Työpaja tarjoaa nuorille monipuoliset mahdollisuudet työtoimintaan osallistumiseen sekä oman elämän suunnan ja opinto- sekä työelämän polun löytymiselle. Nuoria tuetaan oman elämänhallintaan, yhteiskunnalliseen osallisuuteen, koulutukseen ja työelämään hakeutumiseen. Palvelun keskiössä on nuoren omien lähtökohtien ja valmennustarpeiden tunnistaminen sekä nuoren osallisuuden vahvistaminen oman arkea tukevien toimintojen ja palveluiden suunnitteluun. Työpajan toimintamuotoina on työ-, yksilö-, ja ryhmävalmennus sekä matalan kynnyksen palveluna starttivalmennus. Yhteistyö TyöVarikon henkilökunnan kanssa on luonnostaankin tiivistä ja työvalmentajat ovat keskeinen tuki nuorille.

Yhteistyötä tehdään myös etsivän nuorisotyön, sosiaalityön, toisten työpajojen ja oppilaitosten kanssa. Nuorten ohjautuminen pajatoimintaan tapahtuu Työ- ja elinkeinopalveluiden, sosiaalitoimen, Joutsan työllisyshoidon, etsivän nuorisotyön ja oppilaitosten tai perusopetuksen kautta. Nuorten työpaja -hankkeessa työskentelee yksi yksilövalmentaja. Yksilövalmentaja hoitaa yhteistyössä Joutsan kunnan perusturvan kanssa hallinnointiin liittyvät asiat sekä kehittää nuorten työpaja toimintaa sekä joutsalaisten nuorten työllisyshoitoa kokonaisuudessaan kunnassa.

Nuorten työpajatoiminnassa on havaittu, että usean nuoren kohdalla kiinnittyminen ja sitoutuminen palveluihin on haasteellista. Haasteen kiinnittymiselle tuovat nuorten monialaiset ongelmat mm. mielenterveys- ja päihdeongelmat sekä toimintakyvyn heikkeneminen. Viimeisten vuosien aikana suuntana on ollut, että pajalle ohjautuu kaikkein heikoimmassa asemassa olevat nuoret, jotka ovat tarvinneet monialaisen yhteispalvelun tukea ja vankkaa ohjausta valmentajilta toimintakyvyn ylläpitämisessä. Työpajalla on ollut käytössä päihdetoimintamalli, jonka avulla on pyritty puuttumaan varhaisessa vaiheessa päihteiden ongelmakäyttöön. Pajalta ohjataan tarvittaessa nuori päihdepalveluiden piiriin. Mielenterveyden haasteisiin pajan sekä aikuispsykiatrian poliklinikan yhteistyö on ollut toimivaa ja hoitoonohjaus on saatu mutkattomaksi. Tukipalveluiden käyttö on ollut viime vuosien aikana nousujohteista, pajanuorten monialaisten ongelmien johdosta.

Nuorten työpajan tavoitteena on parantaa valmennukseen osallistuvien nuorten elämän- ja arjenhallintataitoja, toimintakykyä sekä vahvistaa nuorten valmiuksia osallistua koulutukseen tai työllistymiseen. Nuorten haasteisiin pyritään vastaamaan kohdentamalla resursseja erityisesti yksilövalmennukseen. Nuorten työpajalle on mahdollista ottaa valmennukseen yhtäaikaaisesti noin 10 nuorta. Asiakkaiden toimintakyky ja tuentarve vaikuttaa kuitenkin siihen kuinka monta nuorta voi olla yhtä aikaisesti nuorten työpajalla. Nuoret ovat ohjautuneet pajajaksoille te-toimiston ja Joutsan kunnan työllisyshoidon yhteistyönä.

Yksilövalmennuksen ja kullekin asiakkaalle räätälöidyn työvalmennuksen lisäksi nuorten työpajalla toteutetaan ryhmävalmennusta. Työvalmennus perustuu TyöVarikon henkilökunnan osaamisen hyödyntämiseen. Tämä takaa nuorille monipuolisia mahdollisuuksia työpajatoiminnassa, nuoren omat kiinnostuksen kohteet huomioiden. Lisäksi Nuorten työpajalla on mahdollista osallistua Maa-

laa ja voi hyvin taidekurssille, jonka tavoitteena on vahvistaa nuoren itsetuntemusta ja oman elämän suunnan löytymistä. Nuorten työpaja tarjoaa tarvittaessa paikkoja myös luhankalaisille nuorille.

6. Keski-Suomen Perhekeskustoiminnan 2021-2022 toiminnan juurruttaminen ja edistäminen

Kehittämistyön nostot:

- vanhemmuuden tuki sekä varhainen tuki sekä hoito ja kuntoutus
- kohtaamispaikkatoiminnan jatkokehittäminen
- parisuhde- ja eroauttaminen
- seurustelu- ja lähisuhde ja perheväkivallan ehkäisy ja toimintamallien käyttöönotto

7. Kyselyitä ja tuloksia

7.1 Kouluterveyskysely

Kouluterveyskyselyn tulokset 2021 ovat tämän suunnitelman liitteenä. Luhangan kunnan osalta tietoja ei tietosuojasyiden vuoksi voida julkaista.

Kouluterveyskyselyn tavoitteena on koko kouluyhteisön hyvinvoinnin ja oppilaiden terveyden edistäminen sekä terveen kasvun ja kehityksen tukeminen. Työtä tehdään luottamuksellisesti yhdessä oppilaiden, vanhempien, opettajien ja muun oppilashuollon henkilöstön kanssa. Kouluterveyskyselystä saadaan runsaasti laadukasta ja kattavaa tietoa lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saannista ja tarpeisiin vastaavuudesta. Kunnan tulee hyödyntää kouluterveyskyselyn vastauksia hyvinvointijohtamisessa, esimerkiksi laadittaessa hyvinvointikertomusta, lapsi- ja nuorisopoliittista ohjelmaa tai lastensuojelus suunnitelmaa. Kysely toteutetaan joka toinen vuosi.

Valtakunnan tasolla Kouluterveyskyselyn tuloksia käytetään esimerkiksi politiikkaohjelmien ja erilaisten lakien toimeenpanon seurannassa ja arvioinnissa. Kouluterveyskyselyn tuloksia on esitelty hyvinvointi- ja sivistyslautakunnassa sekä 2019 että vuoden 2021 tulosten osalta. Tuloksia on nostettu esille myös Joutsan yhtenäiskoulun vanhempainoimikunnassa, opettajankokouksissa sekä joiltain osin myös muissa luottamuselimissä.

Joutsan kunnan kouluterveyskeskuskyselyssä on ollut mukana myös luhankalaisia yläasteen oppilaita ja lukiolaisia.

Alla on esitetty taulukkoina muutamia vuoden 2019 kouluterveyskyselyn tuloksia Joutsan osalta. Vuodesta 2017 osa kouluterveyskyselyn tuloksista on muuttunut. Samoissa kysymyksissä on vertailua edelliseen kyselyyn. Vertailukunniksi on valittu lähikuntia Keski-Suomen ja Päijät-Hämeen maakunnista.

8. Uudet työskentelymallit ja kehittämisehdotukset

Nuorten työpajan toimintaa on kehitetty ja kehitetään edelleen joustavammaksi, lisätään ryhmätoimintaa ja erilaisia mahdollisuuksia uuteen toimintaan, kuten mediaryhmä ja taidekurssi verkko-opintoina.

Kouluun on tullut uusia työskentelymalleja. Koululla on vuonna 2020 aloittanut YPRI-ryhmä eli yksilöllinen perusopetus, johon on palkattu oma erityisluokanopettaja.

Kuraattorityöhön on tullut lisäystä vuoden 2022 aikana uuden työntekijän aloitettua työnsä.

Hyvinvointisuunnitelmaa 2021 alkaen tehtäessä useammalta taholta on tullut toive saada Joutsaan erityisnuorisotyöntekijä ja kehittää lapsiperheiden kotipalvelua entistä joustavammaksi.

Mielenterveyspalveluiden lisääntynyt tarve kanavoituu erikoissairaanhoidon, samoja asiakkaita on lastensuojelussa ja erityisopetuksessa. Yhteinen palvelujen kehittäminen on välttämätöntä ja erityispalveluiden tulee olla peruspalveluiden tukena. Lasten ja nuorten psykiatrinen sairaanhoitaja on aloittanut Joutsassa vuonna 2017 ja työskentelee paljon koululla. Hänen työpanoksensa on vähentänyt raskaamman hoidon tarvetta, kuten alla olevasta tilastosta selviää.

Esh-hoitopäivät erikoisaloilla 74, 75 ja 78

Kotikunta	Erikoisala	2015	2016	2017	2018	21.08.2019
Joutsa	74 Nuorisopsykiatria		52	34	9	
Joutsa	78 Lastenneurologia					1

Lastensuojelussa ja lasten mielenterveyspalveluissa sosiaali- ja terveystoimen tulee tehdä läheisempää yhteistyötä. SOTE-tiimissä terveydenhuollon ja sosiaalityön työntekijät tapaavat 1-2 kertaa kuukaudessa, jolloin mukaan kutsutaan asiakas itse ja tarpeen mukaan muita asiantuntijoita.

Kunnan LAPE-tiimissä pohditaan ajankohtaisia lapsiperheasioita ja päivitetään mm. lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. LAPE-tiimin valitsee perusturvalautakunta valtuustokaudeksi kerrallaan.

Perhekeskustiimissä kokoontuvat lapsiperheiden parissa työskentelevät henkilöt, vähintään yksi henkilö terveystoimesta, sivistystoimesta ja sosiaalitoimesta. Perhekeskustiimissä keskustellaan asiakasperheen luvalla asiakasasioista ja myös yleisistä asioista. Sen jälkeen kokoontuva perhetiimi pohtii perheen asioita pienemmällä joukolla siten, että perhe on mukana. Perhekeskus- ja perhetiimi ovat osa moniammatillista arviointia, joka on Keski-Suomessa keskeinen perhekeskusmallin mukainen työmenetelmä.

Perhekeskus Tammen rakentuminen sekä fyysisenä tilana, että perheiden kanssa työskentelevien ammattilaisten yhteisenä työtilana edistää yhteistyötä ja palvelujen portaaton saatavuutta. Perhekeskus Tammen toiminta alkoi loppuvuodesta 2020.

Oppilashuollon ohjausryhmässä ja oppilashuoltoryhmässä pohditaan ja suunnitellaan koulun palveluiden kehittämistä osana kunnan lapsiperhepalveluita. Oppilashuollon asiantuntijaryhmässä on mukana oppilas itse ja eri työntekijöitä tarpeen mukaan.

Lapsille ja nuorille on järjestetty erilaisia tapahtumia, kuten koululaisten kesätoimintaa ja perheretkiä. Nuorten mielipiteitä kartoitettiin nuorisovaltuuston kautta. Kesätoiminta jatkuu edelleen kesällä 2021 ja rahoitus hoidetaan edelleen lahjoitusrahastosta. Myös valtionavustuksen hakeminen on mahdollista, mikäli siihen rahoitusta osoitetaan.

Uusi bänditila valmistui nuorten käyttöön Työvarikon tilojen yhteyteen ja varustelu on saatettu hyvälle tasolle vuoden 2019 aikana.

Joutsan Nuorisokahvila on ollut kesää lukuun ottamatta avoinna 10 h viikossa. Nuoret pääsivät itse vaikuttamaan nuorisotilaan tehtäviin hankintoihin.

Joutsan kunnan hyvinvointityöryhmä nosti keväällä 2021 kokouksessaan painopisteeksi tulevalle vuodelle nuorisolain mukaiseen ikäluokkaan kuuluvien huomioimisen. Tästä käytännön esimerkkinä ovat lokakuussa 2021 toteutettavat nuorten hyvinvointiviikko sekä yhtenäiskoulussa toteutettava Osallistu-vaikuta -teemapäivä.

Tekninen toimi ja vapaa-aikatoimi ovat yhdessä mahdollistaneet olosuhteet harrastamiselle kunnostamalla lähiliikuntapaikkoja - ja reittejä. Lupabyrokratiaa on pyritty helpottamaan ja tapahtumien järjestämiskynnystä on pyritty madaltamaan. Esimerkiksi katualueita voidaan osoittaa kunnan puolesta tapahtuma-alueiksi jopa maksutta.

9. Yhteenvedo lastensuojelun ja lapsiperheiden sosiaalityön nykytilasta ja kehittämisestä

Joutsan Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa ennaltaehkäisevän työn painopistealueita ja kehittämisen kohteita ovat varhainen ennakointi peruspalveluissa, moniammatillisen yhteistyön tehostaminen, osallisuuden vahvistaminen, syrjäytymisen ehkäiseminen ja hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.

Lasten terveen kasvun ja hyvinvoinnin turvaaminen on tärkeä sijoitus tulevaisuuteen. Väestön ikääntyminen ja ikärakenteen muutos asettavat haasteen ja huolen syntyvyydestä, johon vaikuttaa perheiden tilanne ja lapsiperheiden palvelut. Työelämän haasteet ja toimeentulon vaikeudet heijastuvat lasten asemaan. Kodit sekä vanhemmat ovat lasten terveen kasvun kannalta avainasemassa, joten palvelujärjestelmän keskeisenä tehtävänä on perheiden tukeminen ja hyvinvointipalveluiden tulee edistää tervettä kehitystä ja kehityksellinen tuki tulee antaa lapselle ja ympäristölle. Palveluiden tulee edistää terveyttä ja ehkäistä syrjäytymistä sekä ongelmiin tulee puuttua varhain. Esimerkiksi päihteidenkäytön vähentäminen on Joutsassa yksi keskeisimmistä tavoitteista.

Lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten on tuettava vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään ja pyrittävä tarjoamaan perheelle tarpeellista apua riittävän varhain sekä ohjattava lapsi ja perhe tarvittaessa lastensuojelun piiriin. Lastensuojelun palvelujärjestelmällä vastataan lastensuojelun tarpeisiin. Lastensuojelua on lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua toteutetaan tekemällä lastensuojelutarpeen selvitys ja asiakassuunnitelma sekä järjestämällä avohuollon tukitoimia. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua ovat myös lapsen kiireellinen sijoitus ja huostaanotto sekä niihin liittyvä sijaishuolto ja jälkihuolto.

Lastensuojelun lisäksi kunta järjestää lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sosiaalihuoltolain mukaisia ehkäiseviä palveluja silloin kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun

asiakkaana. Palveluilla edistetään ja turvataan lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta. Kunnan palvelut on järjestetty perhekeskusmaiseksi kokonaisuudeksi, joka tukee lapsiperheitä. Perhekeskusyhteistyöhön kuuluvat kunnan kaikki lapsiperhepalvelut mm. varhaiskasvatus, äitiys- ja lastenneuvolapalvelut, perheneuvola, ja sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut ja lastensuojelu, Perhekeskus tekee yhteistyötä oppilashuollon, nuorisotyön ja terveydenhuollon kanssa. Lapsen hoidon ja tuen tarve on selvitettävä, kun lapsen vanhempi, huoltaja tai muu lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaava henkilö saa päihdehuolto- tai mielenterveyspalveluja.

Liitteessä 1 on yhteenvetona hyvinvointisuunnitelman painopistealueet ja kehittämisteemat sekä yksityiskohtaiset toteuttamishdotukset.

10. Suunnitelman seuranta ja arviointi

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on keskeinen seurannan ja arvioinnin väline. Lähivuosina lastensuojelu, sosiaalityö ja terveydenhoito hyvinvointialueiden toiminnoiksi. Yhteistyön muiden lapsiperheiden palveluiden kanssa jatkuu myös uudessa mallissa. Perhekeskusmallin kehittäminen ja eteenpäinvieminen on koulun oppilashuollon ohella keskeisimpiä kehitettäviä asioita. Se edellyttää yhä laajempaa yhteistyötä sosiaalitoimen, sivistystoimen ja terveystoimen välillä, jotta palvelut saataisiin yhdistettyä toimivaksi lapsiperheiden palveluiden kokonaisuudeksi.

toteutumista.

LIITE 1 Yhteenveto Joutsan lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilasta ja suunnitelman toteutumisesta 2022

Tavoitteena on luoda Joutsasta viihtyisä, turvallinen ja haluttu asuinpaikka.

Painopistealueet	Kehittämisteemat/-haasteet	Kehittämisen toteutus (vastuu, aikataulu ja resurssit)
<i>Monialaisen yhteistyön tehostaminen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Monialaisen mallin luominen	<p>Perhekeskusmallin mukaisen moniammatillisen työskentelyn toteuttaminen Joutsassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perhekeskusmallin juurruttaminen. Perhekeskustiimi on verkostomuotoista monialaista työtä perheiden tukemiseksi ja yhteisen suunnitelman luomiseksi. Perhekeskustiimin lisäksi toimii perhetiimi, jossa on aina asiakasperhe mukana. • Perhekeskus Tammen käyttöönotto sote-keskuksessa loppuvuodesta 2020 <ol style="list-style-type: none"> 1. Sosiaali-, terveys- ja sivistystoimi sekä varhaiskasvatus edustettuna 2. Lapset puheeksi -mallin käyttöönotto palveluissa syksystä 2018 alkaen <ul style="list-style-type: none"> • Monialaisen oppilashuoltotyön ylläpitäminen ja toteuttaminen (yhteisöllinen ja yksilökohtainen oppilashuoltotyö) • Työntukikahvilatoimintamallin tehokas käyttöönotto opettajille, psyk.sh:n ja kuraattorin toimesta • Vanhempien vertaistukikeskusteluillat

<p><i>Varhainen ennakointi peruspalveluissa</i></p> <p><i>Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kouluterveyskyselyn hyödyntäminen laadittaessa hyvinvointisuunnitelmaa ja kunnan palvelustrategiaa • Vanhemmuuden tukeminen • Ennaltaehkäisevä työote peruspalveluissa <p>Varhaiskasvatuksen haasteita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laadukas varhaiskasvatus • Toimiva yhteistyö perheiden ja muiden tahojen kanssa • Ammatillisuus • Myönteinen imago • Riittävät varhaiskasvatuspalvelut myös sivukylille • Varhaiskasvatuksen toimintatilat 	<ul style="list-style-type: none"> • Jyväskylän perheneuvolan palveluiden jatkuvuus paikallisesti <p>Äitiys- ja lastenneuvola</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neuvokas perhe –menetelmän jatkaminen, Lapset puheeksi –menetelmän käyttöönotto • odottavien perheiden ja pikkulapsiperheiden tiivis tukeminen ja ohjaaminen neuvolan kanssa • koulupsykologityön resursointi nykyistä tarvetta vastaavaksi • Parisuhteen vahvistaminen perheissä, tukipalvelujen järjestäminen paikallisesti • Ennaltaehkäisevä sosiaalihuoltolain mukainen perhetyöntekijä neuvolan kotikäynnillä mukana • Vanhemmuutta tukevien ryhmien suunnittelu ja toteutus <p>Varhaiskasvatus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman päivittäminen ja käyttöönotto 1.8.2022 alkaen • Maksuton varhaiskasvatus 5-vuotiaille ajalle 1.8.2019-31.7.2020 • Henkilöstön koulutus, tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen, Papilion ohjelman käyttöön otto v. 2019 • Joutsa liikkuu terveyshankkeen toteuttaminen varhaiskasvatuksessa 2019-2020 • Vaihtoehtoisten tilavaihtoehtojen suunnittelu • 2-vuotinen esiopetuskokeilu 1.8.2021 alkaen • varhaiskasvatuksen erityisopetuksen varmistaminen (2020-)
---	--	---

<p><i>Syrjäytymisen ehkäisy</i></p> <p><i>Liikunnallisen elämäntavan edistäminen</i></p>	<p>Erityistarpeisten lasten perheiden tukeminen</p> <p>Monipuolisen toiminnan houkuttavuus vs. digimaailma</p> <p>Lastensuojelun/sosiaalityöntekijöiden resurssit: Merkittävä koulukuraattorityön tarve</p> <p>Lapsiperheiden kotipalvelu</p>	<p><u>Terveys- ja sosiaalityö:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nepsy-valmennus perheille koulutettujen ohjaajien toimesta. • Nepsy-ohjaajan työskentely koulussa syksystä 2021 alkaen osana erityistä ohjaustehtävää <p>Vapaa-aikatoimi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etsivän nuorisotyön hankkeen jatkuminen. Luhanka on tullut ostopalvelun kautta mukaan tähän toimintaan • Harrastekalenteri kunnan alueella tarjottavista palveluista kunnan kotisivuille on koottu uudelleen syksyllä 2021 <p>Seurakunta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nykyisten palvelujen ja leiritoiminnan jatkaminen <p>Yhdistykset</p> <ul style="list-style-type: none"> • MLL:n perhekahvilatoiminnan jatkuminen yhteistyössä perhetyöntekijän kanssa. • Leivonmäen nuortenillat yhdessä Leivonmäen Pyryn kanssa – nämä muuttuivat harrastamisen Suomen mallin kerhoiksi 2021-2022. <p>Urheiluseurat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Monipuolisempaa tiedottamista harrastuksista yhteistyössä vapaa-aikatoimen kanssa. <p>Mielenterveys- ja päihdepalvelut</p> <ul style="list-style-type: none"> • Resurssit perheiden tukemiseen ja nuorten mielenterveyden tukemiseen • Ehkäisevän päihde- ja mt-työn suunnitelma 2022 <p>Lastensuojelu ja lapsiperheiden sosiaalityö</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lasten kesätoiminnan jatkaminen kesä-heinäkuun aikana. Jatkuu hyvinvointi- ja sivistystoimen hallinnoimana. • Lasten perheretkitoiminta 2 krt/vuosi.
--	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Nuorten työpajan jatkuminen • Nuorten starttipajatoiminta -jatkuvuus • Sosiaalihoitolain mukainen perhetyö matalan kynnyksen palvelua, • Kuraattoripalveluihin lisäresurssia saatu keväällä 2022 • Lapsiperheiden kotipalvelun saatavuus ja sijaisjärjestelyjen toimivuus.
--	--	--

Painopistealueet	Kehittämisteemat/-haasteet	Kehittämisen toteutus (vastuu, aikataulu ja resurssit)
<p><i>Osallisuuden vahvistaminen</i></p>	<p>Opinto-ohjauksen ja oppilashuollon haasteita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nivelvaiheitten tärkeys, siirtyminen alakoulu-yläkoulu-2. aste. <p>Erityisopetuksen haasteita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poikien parempi viihtyvyys yläkoulussa – jälki-istuntojen kasautumisen välttäminen • Hiljaiset, vetäytyvät ja yksinäiset oppilaat • Kolmiportaisen tuen järjestäminen, opettajien sitoutuminen aktiivisiksi toimijoiksi • opetuksen eriyttäminen ja opetusryhmien pienentämismäärärahojen tehokkaan käytön varmistaminen • Uusi OPS ja uuden oppilashuoltolain tuomat muutokset oppilashuoltotyön rakenteessa sekä toimintatavoissa • Avustajaresurssin riittävyys ja koulutetun henkilöstön saatavuus • Oppilasaineksen haastavuus 	<p>Opinto-ohjaus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opinto-ohjauksen ja oppilashuoltoryhmän työn suuntaaminen nivelvaiheisiin. • Henkilökohtaiset ohjauskeskustelut 8- ja 9-luokkalaisille • Oppivelvollisuuden laajentaminen alkaen 1.8.2021 <p>Erityisopetus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erityisoppilaiden oppiaineiden yksilöllistäminen ajoissa, psykologin tutkimukset tehdään entistä varhaisemmin. • Erityisopettaja- ja avustajaresurssin jatkuvuus • Erityisopetuksen pienryhmän jatkuminen. Vuonna 2017 aloittanut pienryhmä on osoittautunut tärkeäksi tukitoimeksi erityisopetuksen tarpeessa oleville lapsille. • Pienryhmän perustaminen 2020 vaativan erityisen tuen tarpeisiin • Ylempien luokkien erityisen tuen ryhmän perustaminen 2022. <p>Yhtenäiskoulu ja Kurkiauran koulu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pihan rakentaminen viihtyisäksi ja liikunta- ja leikkimismahdollisuuksien tarjoaminen koululaisille. Paljon on jo saavutettu, mutta piha-alueita voi vielä kehittää. • Uusia leikkitelineitä hankittu 2020 • Kurkiauran koulun piha-alueita ja liikuntapaikkoja kohennettu

Painopistealueet	Kehittämisteemat/-haasteet	Kehittämisen toteutus (vastuu, aikataulu ja resurssit)
	<p>Opinto-ohjauksen ja opiskelijahuollon haasteita lukiossa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opiskelijahuollon tukipalveluiden saavutettavuus myös jatkossa • Jatko-opintoihin hakeutumisen muuttuminen ja jatko-opintopaikkojen väheneminen • Luki- ja oppimisvaikeuksien tunnistaminen ja tukimuotojen tarjoaminen lukiolaisille • Yhteistyö paikallisten yrittäjien kanssa – työllistyminen kotipaikkakunnalle • Etsivän nuorisotyön tuki vielä paikkaansa etsiville lukiolaisille. <p>Kehitysvammaiset ja vammautuneet lapset ja nuoret</p>	<p>Lukion opiskelijahuollon palvelut</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuraattori- ja psykologipalveluiden jatkuvuus ja resurssit lukio-oppilaiden palveluihin • Henkilökohtaiset ohjauskeskustelut kaikille oppilaille <p>Kehitysvammaiset ja vammautuneet lapset ja nuoret</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erityislasten huomioiminen kunnan palveluissa nykyistä paremmin (LAPE-toimenpideohjelma).

Liite 2. Liikuntapaikat

Liikuntahallit ja kuntosalit:

Joutsan liikuntahalli (960m²), Tapiontie 3, 19650 Joutsa

Lukion liikuntasali (300 m²), Savontie 1, 19650 Joutsa

Kurkiauran koulun liikuntasali (200m²), Leivonmäentie 6, 41770 Leivonmäki

Leivonmäen kuntosali, Leivonmäentie 6, 41770 Leivonmäki

Joutsan kuntosali, Jousitie 54 B, 19650 Joutsa

Leivonmäen uimahalli, Leivonmäentie 6, 41770 Leivonmäki

avoinna:

maanantaisin klo 16.00-19.00

tiistaisin klo 16.00-20.00

keskiviikko klo 16.00-21.00

torstai klo 16.00-20.00

Luhanka:

Luhangan koulun liikuntasali

Luhangan koulun kuntosali, Tammijärventie 316, 19910 TAMMIJÄRVI

Kylätalon kuntosali, Kotipellontie 1, 19950 LUHANKA

Joutsan urheilukenttä, Tapiontie 3, 19650 Joutsa

Kestopäälysteinen urheilukenttä

- juoksuradat, heitto- ja hyppypaikat, nurmikenttä

Leivonmäen urheilukenttä

41770 Leivonmäki

- juoksuradat, heitto- ja hyppypaikat, nurmikenttä

Joutsan tekonurmikenttä

- jalkapallo- ja pesäpesäpallokenttä.

Muut kentät:

Lukion kenttä, kivituhkapinta, talvisin luistelualue

Kurkiaurankoulun kenttä, kivituhkapinta

Rutalahden kenttä, tenniskenttä talvisin jääkiekkokaukalo

Mieskonmäen kenttä, kivituhkapinta

Luhanka:

Luhangan koulun urheilukenttä, Tammijärventie 316, 19910 TAMMIJÄRVI, talvisin mahdollisuus luistella

Luhangan frisbeegolfrata, pururata Tammijärven koulun ympärillä,

Tammijärventie 316 19910 TAMMIJÄRVI

Kylätalon luistelukenttä, Kotipellontie 1, 19950 LUHANKA

Kylätalon kuntosalilaitteet, Kotipellontie 1, 19950 LUHANKA

Kylätalon kuntosalilaitteet ulkona, Kotipellontie 1, 19950 LUHANKA

Pienpalloilualue

Koulutie, 19650 Joutsa

2 tenniskenttää, koripallokenttä, talvisin jääkiekkokaukalo

Kuntoradat:

Joutsan kuntorata 3 km ja 5km valaisturata, 7,5km valaisematon kuntorata, talvisin hiihtoladut

Leivonmäen kuntorata 1,2 km ja 5 km , talvisin hiihtoladut

Mieskonmäen kuntorata

Luhanka:

Tammijärven koulun kuntorata, 1km, talvisin mahdollisuus hiihtää
Kirkonkylän kuntorata, n. 1 km, talvisin mahdollisuus hiihtää

Moottoriurheilua voi harrastaa Joutsan Seudun Ratakeskuksessa.
Röksäntie 169, 19650 Joutsa

Luontoliikuntamahdolliset:

Leivonmäen kansallispuiston kävelyreitit sekä talvisin retkihihtolatu
Rutalahden koskikaran kierros

Valklammin pitkospolkureitti (opastaulu ja lähtö vanhalta urheilukentältä)
viitoitettu pyöräilyreitistö Joutsan, Leivonmäen ja Korpilahden alueelta
melontareitit, suunnistusalueet

Ratsastusta järjestää paikalliset ratsastustallit, moottorikelkkareittejä paikallisilla yrittäjillä ja
paikallisella yhdistyksellä.

Luhanka:

Tammijärven uimaranta, kota ja rantasauna, Tammijärventie 316, 19910 TAMMIJÄRVI
Ratsastusta tarjoavat paikalliset ratsastustallit.

Nuorisotilat:**Nuorisokahvila**

Länsitie 5, 19650 Joutsa.

Bänditila

Koulukeskuksessa.

Käytettävissä äänentoistolaitteet, eri instrumentteja.

Leivonmäen Pyry ry:n talo
41770 Leivonmäki.

Liite 3. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1.8.2014

Monialaiset työryhmät

	Jäsenet	Tehtävät	Kokoukset
Opiskeluhoollon ohjausryhmä (koulutuksen järjestäjä tai koulutuksen järjestäjät)	Koulutuksen järjestäjä: sosiaalipalvelut: koulu- tai opiskeluterveydenhuollon edustaja muut: edustaja/edustajat sosiaalitoimesta, varhaiskasvatuksesta, vapaa-aikatoimesta ja terveydenhuollosta.	Yleinen suunnittelu, kehittäminen, ohjaus ja arviointi Yhteistoiminta tulevan hyvinvointialueen toimijoiden kanssa	Neljä kertaa lukuvuodessa
Opiskeluhooltoryhmä (oppilaitoskohtainen)	Koulu tai oppilaitos: Psykologi- ja kuraattoripalvelut: Koulu- tai opiskeluterveydenhuolto: Muut: oppijat, huoltajat, oppilaanohjaaja, erityisopettaja jne. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja.	-Oppilaitoksen opiskeluhoollon suunnittelu, kehittäminen, toteuttaminen ja arviointi -terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja ongelmia ehkäisevä työ -Kouluterveyskyselyn ym. hyödyntäminen	Noin kerran kuukaudessa.
Asiantuntijaryhmä (oppilaitoksittain, yksittäisen oppijan asiat)	Kootaan tapauskohtaisesti Ryhmässä esimerkiksi terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, opinto-ohjaaja ja oppijan opettaja. Asiantuntijaryhmä nimeää vastuuhenkilön, jolla kirjaamisvelvoite.	Oppijan/oppijaryhmän tuen ja opiskeluhoollon tarpeen selvittäminen	Tarvittaessa.

Suunnitelmat			
	Tekijät	Keskeiset sisällöt	Huomioitava
Opetussuunnitelman päivittäminen oppilashuollon osalta	Koulutuksen järjestäjä yhteistyössä sosiaali- ja terveyshuollon viranomaisten kanssa	Normi.	Päivitys kesäkuussa 2022
Kirjaukset opiskeluhoollosta lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan (LSL (417/2007) 12 §)	Koulutuksen järjestäjä yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimen kanssa	Opiskeluhoollon tavoitteet ja paikallisen toteuttamistavan keskeiset periaatteet; arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta, käytettävissä olevista opiskeluhoollon palveluista ja avustajapalveluista sekä tuki- ja erityisopetuksesta; toimet, joilla vahvistetaan yhteisöllistä opiskeluhoollon ja opiskelijoiden varhaista tukea; tiedot suunnitelman toteuttamisesta, seurannasta sekä opiskeluhoollon laadunarvioinnista.	Hyväksytään hyvinvointi- ja sivistyslautakunnassa, perusturvalautakunnassa, kunnanhallituksessa ja kunnanvaltuutuksessa osana hyvinvointisuunnitelmaa, huomioidaan talousarviota – ja suunnitelmaa laadittaessa
Opiskeluhoollon suunnitelma (oppilaitoskohtainen)	oppilaitoksen henkilöstö, opiskelijat, huoltajat	Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoollon palveluista; oppilaitosyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi; yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä oppilaitoksessa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa; suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta.	Voi olla useamman oppilaitoksen yhteinen. Koulutuksen järjestäjä seuraa toteutumista. Suunnitelma päivittyy kuntakohtaiseksi 2022. Suunnitelman yhteensopivuus hyvinvointialueen suunnitelman kanssa.